

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2010

Hana KEJLOVÁ

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Dopravní výchova na ZŠ
a bezpečnost dětí**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

Vypracoval:
Hana Kejlová

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Dopravní výchova na ZŠ a bezpečnost dětí“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden.

Dále prohlašuji, že elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

Brno 19. 4. 2010

.....

Hana Kejlová

Poděkování

Děkuji panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc a ochotu, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěla poděkovat svému manželovi za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce a během celého studia, které si nesmírně vážím.

Hana Kejlová

Obsah

<i>Úvod</i>	2
<i>I. Teoretická část</i>	
<i>1. Bezpečnost dopravy</i>	4
1.1 Bezpečnost v silniční dopravě	4
1.2 Bezpečnost dětí v dopravě	5
<i>2. Děti v dopravě</i>	6
2.1 Dětství – mladší školní věk	6
2.2 Děti jako účastníci dopravní situace	8
2.2.1 Dítě jako chodec	9
2.2.2 Chyby dětí - chodců	9
2.2.3 Dítě jako cyklista	10
2.2.4 Chyby dětí - cyklistů	12
2.2.5 Dítě jako spolujezdec v autě	12
2.3 Nehodovost dětí	13
2.4 Dopravní výchova ve škole	14
2.5 Dopravní výchova v rodině	15
<i>3. Rámcový vzdělávací program – obecná škola</i>	17
3.1 Dopravní výchova v učivu 1. stupně základní školy	17
3.1.1 1. ročník	18
3.1.2 2. ročník	20
3.1.3 3. ročník	23
3.1.4 4. ročník	25
3.1.5 5. ročník	28
3.2 Hlavní obsah rámcového vzdělávacího programu	31
<i>II. Praktická část</i>	
<i>4. Šetření názorů rodičů a žáků na bezpečnost dopravy</i>	32
<i>5. Vlastní vyhodnocení dotazníků pro rodiče</i>	35
<i>6. Vlastní vyhodnocení dotazníků pro žáky</i>	43
<i>Závěr</i>	53
<i>Resumé</i>	55
<i>Seznam použité literatury</i>	57
<i>Přílohy</i>	58

Úvod

Téma bakalářské práce „**Dopravní výchova na základních školách a bezpečnost dětí**“ jsem si vybrala z toho důvodu, že od roku 2006 pracuji u Policie České republiky a součástí mé pracovní náplně je nejen dohled na bezpečnost a plynulost silničního provozu, ale také práce s dětmi. Již třetím rokem působím na Dopravním inspektorátu Policie ČR v Břeclavi. Mimo jiné se věnuji i preventivní činnosti zaměřené především na děti a mládež a to především v činnosti dopravní výchovy.

V České republice probíhá výuka dopravní výchovy na 1. stupni základních škol. Je zaměřena na problematiku bezpečné chůze a orientace v silničním provozu. Také se mohou naučit dobře a bezpečně jezdit na kole a upevnit si tak řidičské návyky, ovšem ve většině případů jen díky obětavosti učitelů a jiných organizací jako je BESIP.

Cílem mé práce je poukázat celkově na současný stav bezpečnosti dětí v silničním provozu a také na výuku dopravní výchovy na základních školách. Zda je tato výuka dostačující jak z pohledu dětí tak i rodičů těchto dětí. V praktické části jsem se snažila najít odpovědi na otázky, které se vztahují k danému tématu. Rovněž bych chtěla čtenářům předat některé praktické zkušenosti z mé dosavadní policejní činnosti i preventivní praxe.

Vždyť zejména u mladých lidí platí pravidlo „ohýbat proutek dokud je mladý“, že je nutné upřednostnit praxi před sezením za lavicí a vštěpováním pouček do hlav žáků základních škol, což si dnes uvědomují všechny vyspělé státy.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V teoretické části jsem vycházela z odborné literatury a využila jsem informací z internetových stránek. Vymezila jsem základní pojmy, které jsou nezbytné pro orientaci v uvedené problematice. Snažila jsem se zachytit pojmy bezpečnost a také dopravní výchova na základních školách. Poslední teoretickou kapitolu jsem zaměřila na rámcový vzdělávací program obecně.

Druhá část bakalářské práce je částí praktickou. V této části jsem provedla

analýzu z testu znalosti provedených u dětí 1. stupně základní školy a provedla jsem dotazníkové šetření mezi rodiči žáků 1. stupně základních škol. Dotazník jsem směřovala ke zjištění, zda žáci ovládají pravidla silničního provozu jako chodci i cyklisté.

1. Bezpečnost dopravy

V této kapitole se chci věnovat bezpečnosti v silniční dopravě, především bezpečnosti dětí. Také evropskému akčnímu programu zaměřenému na bezpečnost v silničním provozu.

1.1 Bezpečnost v silniční dopravě

Bezpečnost silniční dopravy (též bezpečnost silničního provozu) se zabývá ochranou života a majetku regulací, řízením a vývojem technologií pro všechny formy silniční dopravy.

Bezpečnost silničního provozu se týká všech lidí a na jejím fungování se musí také všichni podílet. I přes dosavadní úspěšnou činnost zůstávají počty smrtelných nehod dosti vysoké: 1,3 milionu dopravních nehod za rok způsobí 43 000 smrtelných úrazů a 1,7 milionu ranění. Nejčastější příčiny smrtelných nehod jsou: nepřiměřená rychlost, požití návykových či psychotropních látek (alkohol a drogy), únava a nepoužívání ochranných pomůcek jako jsou bezpečnostní pásy a ochranné přilby.

Problematice bezpečnosti silničního provozu se přikládá stále větší pozornost v celé Evropské Unii. Nejambicióznějším cílem je projekt, který má v plánu snížení počtu smrtelných zranění do roku 2010 o 50 % oproti roku 2001. K úspěšnému splnění tohoto projektu je potřeba zajištění systematického přístupu.

Evropský akční program pro bezpečnost silničního provozu stanoví některé hlavní oblasti činností, kterým je potřeba přikládat největší váhu. Jsou to: podpora účastníků silničního provozu v odpovědném chování (lepší dodržování stávajících předpisů ve spojení s důsledným postihováním při jejich porušování, aby se zamezilo vzniku nebezpečných situací), zajišťování větší bezpečnosti silničních vozidel prostřednictvím podporování technického pokroku a vývoje a zlepšování silniční infrastruktury pomocí informačních a komunikačních technologií.

Mezi další významné plánované činnosti patří analýza a shromažďování dat o úrazech způsobených při dopravních nehodách a výzkum se zaměřením na hledání

optimálních řešení. K úspěšnému splnění těchto procesů je nutné, aby se na jejich činnosti podílely všechny subjekty (členské státy Evropské Unie, místní a regionální orgány, dopravní společnosti, průmysl i obyčejní účastníci silničního provozu).

Nejdůležitějším krokem ke snížení nehodovosti a tím ke zvýšení bezpečnosti ve všech státech Evropské Unie je podepsání a dodržování jednotné evropské charty bezpečnosti silničního provozu.¹

1.2 Bezpečnost dětí v dopravě

Jak už bylo zmíněno v předchozí pasáži, je zajištění bezpečnosti nejdůležitější součástí celého procesu dopravy. A mezi nejpodstatnější část bezpečnosti dopravy patří právě zajištění bezpečnosti dětí. Silnice představují celosvětově pro děti nejnebezpečnější prostředí. Podle WTO je téměř polovina dětských úmrtí způsobena v důsledku dopravní nehody.

Děti jako účastníci silničního procesu jsou nejohroženější skupinou z mnoha důvodů. Především je to jejich nedostatečná schopnost a zkušenost s předvídaním rizik při konkrétních situacích na rozdíl od dospělých. Dalšími důvody jsou i jejich vlastní výška, která zhoršuje (někdy i znemožňuje) rozhled, špatný odhad rychlosti a vzdáleností daný věkem a v neposlední řadě také dětská spontánnost a zbrklost chování.

Zahraniční studie jednoznačně dokazují, že příčinou nehod dětí není ani tak jejich neznalost pravidel silničního provozu, ale ve většině případů je to malá schopnost využití těchto teoretických zkušeností v praxi. Proto je důležité vedle výuky dopravní výchovy zajistit i vhodné úpravy dopravního prostředí všude tam, kde dochází ke zvýšenému pohybu dětí (cesty do škol, okolí školních budov a dětských zařízení).²

1 Bezpečnost silničního provozu, http://neuropatologie/health-eu/myenvironment/road_safety/index_cs.htm

2 Nadace Partnerství, <http://www.nadacepartnerstvi.cz/docs/doprava/prirucka-web.pdf>

2. Děti v dopravě

V této kapitole se chví vřnovat pojmřm jako je dřtstvř a mladřř školnř vřk, dřtem, jako řuřastnřk dopravnř situace a silniřnřho provozu. Chci se vřnovat předevřřm pojmřm dřtř jako chodec a dřtř jako cyklista a s nřm spojeně chyby a situace. Takě se chci vřnovat dřtem, spolujezdcřm v autě a převřážně nehodovosti těchto spolujezdcř.

V těto kapitole teoretickě řastř zmřnřm i dopravnř vřchovu vyuřovanou ve škole a taktěž dopravnř vřchovu v rodině.

2.1 Dřtstvř – mladřř školnř vřk

„Vstup do školy přinřřř velkě změny do života dřtěte. Pro neposedně a hravě dřtř není snadně sedět klidně v lavici, dřvat pozor a dřlat jenom to, co řřkř panř uřitelka. Kromě toho se musř seznřmit s mnoha novřmi dřtmi ve třidě a přřvyknout soužitř s nimi.

Pořátkem dřtstvř jeřtř převlřdř expresivnř soulad prožívřnř a chovřnř; dřtř v tě době nic nepředstřřř, projevuje se naprosto autenticky a spontřnně.

Na pořátku školnř dochřzky nastřvř přechod od přvodně jeřtř převřážně bezděrněho synkretickěho vnřmřnř na vnřtřně motivovanř zřměr „soustředit se a pamatovat si.“ Myřlenř střle setrvřvř na řrovni konkrětnřch operaci.

Na pořátku prvnřho stupně je nutně u mnohřch zřkř pořitat se slabou krřtkodobou a pasivnř bezděrnou pozornostř, převahou vzruchu nad řtlumem a neschopnostř odolřvat ruřivřm vlivřm. Dřtř projevřj „zkoumavř vztah k okolř“.

Vnřmřnř dřtěte směřuje k analytřcnosti, střle vřce by mělo břt schopno z vnřmaněho celku vyřlenit řastř a s porozuměm z nich opět složit přvodnř celek. V přuběhu dřtstvř je převaha bezděrněho vnřmřnř zvolna vystřřdřna zřměrně organizovanřm procesem. Vnřmřnř se střvř cřlevědomřm aktem, přestřvř mřt rřz nahodilosti. Dřtř se samy, zvlřřtě v prvnřch letech školnř dochřzky, přřzpsobujř

nárokům na osvojování látky převahou mechanického učení.

Paměť se postupně stává trvalejší a záměrnější, i když je ještě spíše mechanická než logická. Po celý mladší školní věk se myšlenkové operace opírají o názorné jevy a vlastní zkušenosti.

Děti prožívají zpočátku školní docházky zcela přirozeně prudké city hněvu, strachu, lítosti či žárlivosti, zvláště když je v sázce něco, na čem jim aktuálně velmi záleží. Ke konci dětství vzrůstá citová stabilita, kterou však před nástupem puberty opět vystřídají projevy neklidu.“³

Velmi závažnou skutečností, které je nutné přikládat velký význam je problém, že děti nepoznají nebezpečné situace. Proto je nedostačující pouhé seznámení dětí s pravidly silničního provozu. Nejprve se musí seznámit s teorií, kterou budou vzápětí schopné aplikovat do praxe a získat tak potřebné množství zkušeností.

Získávání zkušeností je dlouhodobý proces, který se nedá uspěchat. Proto je nutné pravidelně procvičovat soustředění, rychlé reakce, vnímání barev semaforu, vnímání zvuků a zvukových signálů, prostoru, řešení krizových situací a pomoc poskytnutou člověku, který ji potřebuje.

Děti se musí naučit, že svým chováním ovlivňují bezpečnost sebe i ostatních účastníků silničního provozu.

³ Čačka, Otto. Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace. Brno: Nakladatelství Doplněk, 2000.

2.2 Děti jako účastníci dopravní situace

Děti by měly být na svou každodenní roli účastníka silničního provozu dobře připraveny, jak po praktické, tak i po teoretické stránce.

Děti patří mezi nejzranitelnější účastníky silničního provozu. Ale zároveň jsou ve věku, kdy se snadno učí a kdy si tvoří návyky bezpečného a odpovědného chování. Proto je mladší školní věk ideální pro získávání zkušeností s bezpečným chováním při běžných dopravních situacích.

Bohužel učebnice prvouky se nevěnují problematice dopravní výchovy dostatečně a nedávají dětem příležitost správně se zorientovat v rizikových situacích a předcházet jim. Během celého prvního stupně se prvouka nevěnuje všem oblastem dopravní výchovy, ani na druhém stupni se na dopravní výchovu nedává příliš velký důraz. Ze zkušeností vyplývá, že je důležité skloubit teoretickou výuku (učení se pravidlům, poznávání značek) s výukou v reálném prostředí jako jsou dopravní hřiště. Dopravní výchova má své stálé místo v učebních osnovách a je tak nedílnou součástí výchovy a vzdělání mladého člověka.

Děti vidí, slyší, reagují a vnímají dopravu jinak než dospělí. V dopravních situacích se chovají často zcela spontánně a neočekávaně. Například vzhledem ke své malé tělesné výšce nevidí přes střechu auta, nedokážou správně odhadnout vzdálenost blížícího se vozidla a jeho rychlost ať už zrakem či sluchem. Hůře si všimají dopravních prostředků přijíždějících ze strany, neboť jejich periferní vnímání ještě není rozvinuto.

Děti jsou často neklidné, nedokážou se soustředit na více věcí najednou, potřebují hodně pohybu a často svou pozornost věnují nepodstatným věcem, které s dopravou nesouvisí.

V dopravní situaci se děti dostávají do role chodce, cyklisty nebo spolujezce. Každá z těchto rolí vyžaduje od dítěte jiný přístup a jiné znalosti. V následující kapitole uvádím základní znalosti, které by dítě mělo ovládat pro zvládnutí těchto rolí.

2.2.1 Dítě jako chodec

Každý účastník dopravní situace musí znát:

- Pravidla silničního provozu a dodržovat je.
- Dopravní značky.
- Význam světelných signálů a pokynů policistů.

Děti by měly vědět:

- že chodci by měli být ohleduplní k ostatním, ukáznění, neohrožovat svým chováním bezpečnost ostatních účastníků,
- že chodci chodí po chodníku vpravo, aby si vzájemně nepřekáželi,
- že chodci by měli už z dálky vidět přijíždějící vozidlo a řidič by měl vidět chodce - setkání pohledů může často napovědět řidiči, že chodec chce přejít a chodci, zda řidič zastaví či nikoli,
- že chodci se pohybují na křižovatkách podle světelných signálů, i přesto je však dobré se před vstupem do vozovky pořádně rozhlédnout,
- že chodci by měli v případě, že dojde k dopravní nehodě, umět přivolat lékařskou pomoc a podle instrukcí poskytnout první pomoc,
- že chodci bývají ohroženi za snížené viditelnosti, proto je dobré nosit oblečení s reflexními prvky.

2.2.2 Chyby dětí - chodců

Na cestě do školy na děti číhá řada nebezpečí. Ke zvýšení rizika přispívá např. ranní únava způsobená nedostatkem spánku, stres, spěch a omezená orientace v dopravním ruchu. Mnohdy jsou chodci přesvědčeni o své absolutní přednosti na přechodech pro chodce, tudíž mají pocit, že jim zde žádné nebezpečí nehrozí. Naopak odpoledne může být přebytek nahromaděné energie příčinou nepozornosti a zavinění dopravní nehody.

Časté chyby dětí na přechodech:

- Mnohdy reagují spontánně na množství podnětů, které přináší provoz na silnicích!
- Nesprávně rozlišují pravou a levou stranu!
- Mají tendence hrát si v blízkosti silnice!
- Nedokážou odhadnout rychlost a vzdálenost příjezdícího vozidla!
- Vstupují do silnice bez rozhlédnutí!
- Volí pro přecházení silnice málo bezpečná místa!
- Při přecházení běží a velice často v místech se zakrytým výhledem⁴!

2.2.3 Dítě jako cyklista

Děti by měly vědět, že:

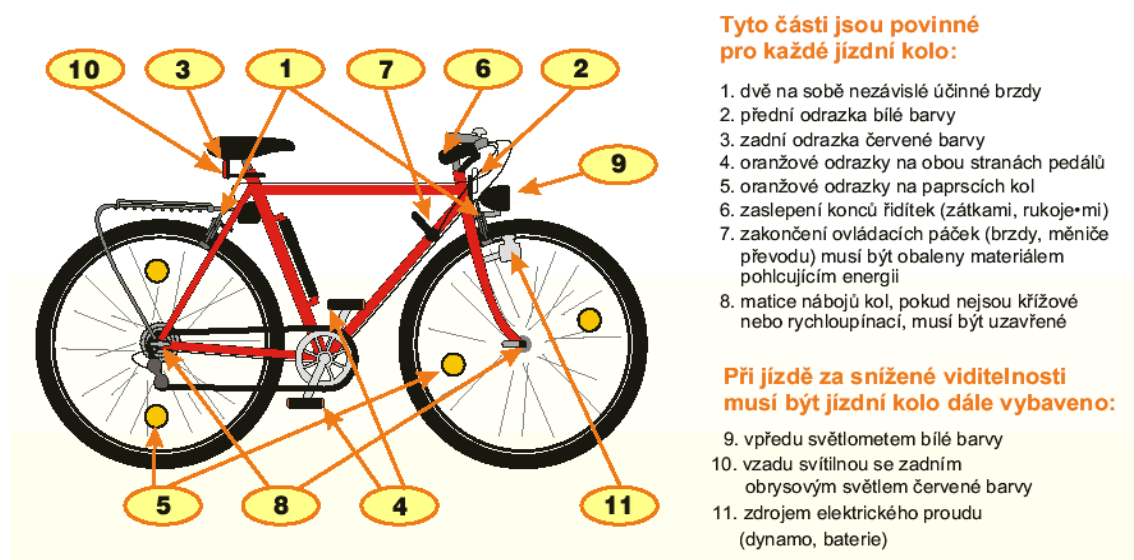
- cyklisté se mohou na silnicích samostatně pohybovat již od dovršení desátého roku,
- při každé jízdě na kole musí použít bezpečnostní přilbu, kterou mají za povinnost používat až do 18 let,
- aby bezpečně ovládaly jízdu na kole v rizikovém prostředí, musí se naučit tato rizika vnímat a předvídat, musí dokonale ovládat své kolo, musí znát význam pravidel a značek, musí chápat, že všichni ostatní účastníci jsou jejich partneři,
- musí se naučit vnímat okolí a vcítit se do myšlení ostatních,
- rodiče by je měli s jízdou na kole dobře seznámit, poučit je, jak opravit drobné závady a znát možné následky dopravních nehod, aby byly schopné poradit si v náročných dopravních situacích,
- před každou jízdou je dobré zkontrolovat své jízdni kolo a zbavit se tak závad, které by mohly jízdu pořádně znepříjemnit,
- na delší cestu, by si neměly zapomenout vzít s sebou potřebné nářadí, hustilku a soupravu na opravu duše,
- povinností každého cyklisty je chovat se ohleduplně a ukázněně, respektovat

⁴ Votruba, Josef. Dopravní výchova v rodině, Praha: Nakladatelství Fortuna a BESIP, 2001. - str. 17

dopravní značení, uposlechnout pokyny policistů, aby nedošlo k narušení silničního provozu,

- na jízdním kole je zakázáno jezdit po cestách v parku, po chodníku, kde by mohlo dojít k ohrožení nebo omezení chodců,
- cyklista by měl jet tak rychle, aby byl v každé situaci schopen včas zareagovat a zastavit,
- znamení o změně směru jízdy, by měl cyklista dát v každém případě i tehdy, pokud není v blízkosti žádné vozidlo ani chodec,
- cyklista nesmí v žádném případě zastavit a stát v nebezpečných místech, v místech, kde by mohl překážet ostatním řidičům a jiným účastníkům silničního provozu,
- cyklista by měl předjíždět pouze v místě, odkud má dobrý rozhled před vozidlo, které chce předjet.

Graf 2. – Vybavení jízdního kola

2.2.4 Chyby dětí - cyklistů

Je třeba pamatovat na rizika a chyby, kterých se dopouští mladý cyklista při jízdě a před těmito chybami varovat: s uvedenými chybami cyklisty málokdy počítáme, a právě to může spolu zapříčinit vážnou událost - dopravní nehodu i se zraněním s následkem smrti.

- Děti se mohou vyhýbat nerovnostem, přičemž nedodržují rovnou stopu jízdy.
- Nerady si zajíždějí, proto často volí zkratky, které mohou být v rozporu s pravidly silničního provozu.
- Ne vždy upozorní na změnu směru jízdy nebo ji naznačí pozdě.
- Nepočítají s větrem - např. při předjíždění je může překvapit poryv větru a vychýlit je z trasy.
- Hrozí, že ztratí rovnováhu při nasedání a sesedání z kola.
- Technicky nezvládají udržovat rovnou stopu při jízdě do kopce.
- Z důvodů horšího udržování stability vykonávají kývavé pohyby, čímž zabírají větší část vozovky.⁵

2.2.5 Dítě jako spolujezdec v autě

Vždy dbáme na to, aby bylo dítě bezpečně usazeno a připoutáno bezpečnostními pásy v dětské autosedačce popřípadě na sedáku. Lze děti v tomto zádržném systému přepravovat i na sedadle vedle řidiče, pokud je z činnosti vyřazen airbag, nebo jím vozidlo není vybaveno.

Je vhodné při jízdě dítěti komentovat okolní dění - např. dáváme přednost chodcům na přechodu, musíme dávat pozor, když prší nebo je náledí.

Jízda autem je zároveň vhodná příležitost k seznamování dětí s pravidly silničního provozu, významem dopravních značek, barev na semaforu.

Chování dětí v autě je potřeba usměrňovat - nesmí nic vyházovat z oken, neměly

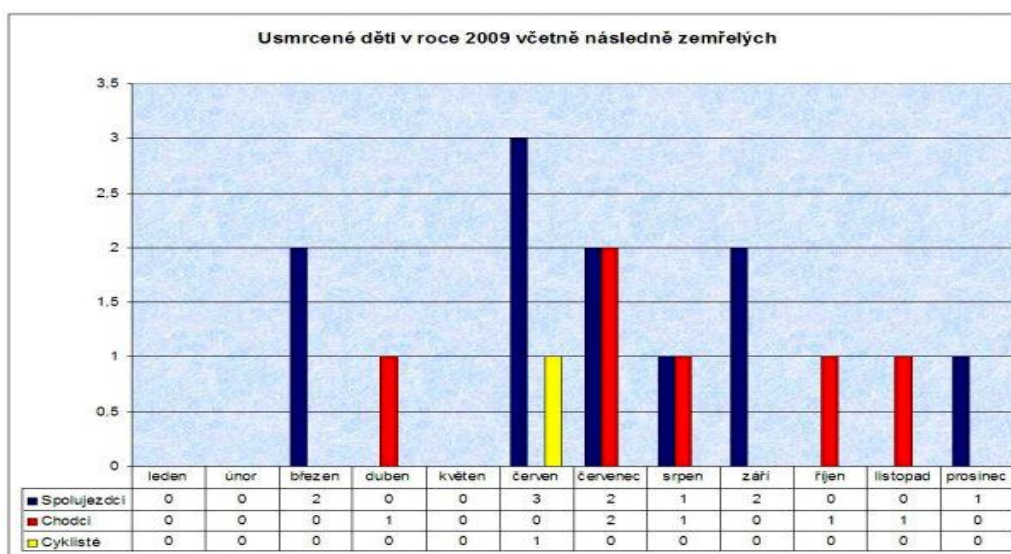
⁵ Votruba, Josef. Dopravní výchova v rodině, Praha: Nakladatelství Fortuna a BESIP, 2001. - str. 9

by za jízdy jíst ani pít, aby jim nezaskočilo, prát se, rozptylovat řidiče, proto by měla cestovat ještě jedna dospělá osoba, která za jízdy převezme péči o děti. Děti musí pochopit, že svým nevhodným chováním mohou ohrozit bezpečnost svoji i bezpečnost ostatních.⁶

2.3 Nehodovost dětí

Vnímáme jako nejsmutnější událost v provozu na pozemních komunikacích a také jako nejtragičtější následky. Statistika úmrtí dětí v silničním provozu ukazuje na úspěšnost či neúspěšnost dopravně-výchovného působení v naší republice. Vyrůstající tendence nehodovosti dospělých zapříčiňuje vzrůstání křivky nehod dětí jako spolujezdců. Děti, jako věková kategorie účastníků silničního provozu jsou velmi rizikovou skupinou. Nemají potřebné vědomosti, dovednosti, zkušenosti. Jejich pozorovací schopnosti nejsou zcela vyvinuty, neumějí se soustředit, podceňují nebezpečí a riskují.

Graf 1. – Usmrcené Děti v roce 2009

⁶ Votruba, Josef. Dopravní výchova v rodině, Praha: Nakladatelství Fortuna a BESIP, 2001. - str. 18

2.4 Dopravní výchova ve škole

V českém školství není dopravní výchova samostatným předmětem, pouze určité vědomosti a dovednosti zahrnují do různých předmětů. Díky nové transformaci učebních osnov můžeme očekávat, že pojmu celou problematiku dopravní výchovy komplexně.

V 1. - 3. ročníku se dopravní výchova celkem uspokojivě zabývá problematikou chodce v předmětu prvouka za pomoci učebnice **Dopravní výchova I - Chodec**. V dalších ročnících již to je horší. A to i v takových příbuzných oborech jako je tělesná výchova a občanská výchova. Je také k dispozici **učebnice Dopravní výchova II – Cyklista**. Tato učebnice je určena dětem ve 4. - 5. ročníku. Obě učebnice vydalo nakladatelství Fortuna.

Velkým problémem jsou i učitelé. Chybí jim odborné a speciálně metodické znalosti pro výuku a výcvik pravidel silničního provozu. Základní pravidla pro chůzi zná samozřejmě každý, ale existuje řada dalších odlišných pravidel pro cyklisty, které ani zdatný řidič – učitel nemůže dětem osvětlit.

Mezi jedny z neúčinnějších forem dopravní výchovy patří **Dětská dopravní hřiště**. Slouží pro praktickou část metodiky výuky dopravní výchovy a aplikaci pravidel silničního provozu v praxi. Na těchto dopravních hřištích probíhá výuka dětí 4. - 6. ročníku pro výcvik cyklisty. Někdy umístění a kapacita hřiště vyhovuje i k výcviku chodců a to pro děti v 1. - 3. ročníku.

Chodec na dopravním hřišti procvičuje:

- chůze po chodníku,
- chůze po silnici,
- přecházení vozovky na vyznačených přechodech,
- přecházení vozovky bez vyznačených přechodů,

- přecházení křižovatek s řízeným provozem (semafor, policista),
- přecházení křižovatek s neřízeným provozem.

Cyklista na dopravním hřišti procvičuje:

- základní prvky techniky jízdy na kole (vyjíždění od kraje vozovky, dodržování jízdní stopy u pravého okraje vozovky), zastavení,
- vyjíždění na silnici,
- objíždění překážky,
- jízdy ve skupince,
- projíždění nebezpečných míst (zúžení vozovky, zatáčky),
- předjíždění,
- odbočování,
- řazení před křižovatkou,
- projíždění křižovatkami (přednost v jízdě).⁷

2.5 Dopravní výchova v rodině

Děti se setkávají s dopravní výchovou v mateřské škole i na základní škole, ale to nestačí. Velice důležitá je i role rodičů, protože v nejmladším věku, kdy je rodina nejvýznamnějším výchovným prostředím, se vytváří základy znalostí a dovedností dětí a utvářejí se postoje k odpovědnému chování. Proto je velmi důležité od začátku upozorňovat na chování ostatních lidí, naučit je rozeznávat, jestli se chovají správně, případně v čem dělají chyby.

Rodiče dětí by měli hlavně:

- učit děti rozeznávat základní dopravní značky, hlavně ty, které se vyskytují v blízkosti bydliště a na cestě do školy,
- naučit děti používat nejbezpečnější cestu do školy a zpět,

⁷ Votruba, Josef. Policie a dopravní výchova dětí, Praha: Nakladatelství Fortuna, 1995, str. 21-26

- postupně děti vést k samostatnosti, ale zároveň ověřovat, jestli mají potřebné znalosti a dovednosti,
- cvičit s dětmi přecházení ulice,
- procvičovat rozlišování pravé a levé strany a základních barev,
- učit děti obratnosti,
- seznámit děti s druhy dopravních prostředků,
- pomáhat dětem s orientací v dopravních situacích,
- najít dětem vhodné a bezpečné prostory pro hry,
- rozvíjet základní dovednosti při jízdě na kole, kontrolovat, aby děti používaly cyklistickou přilbu,
- seznámit děti s rizikem dopravních nehod a případných následků zdravotních i trestních - policie, pokuty, naučit děti znát roli dopravních policistů a jejich pravomoci,
- sami dodržovat pravidla silničního provozu a sloužit svým dětem vždy jako nejlepší příklad.

Základní znalosti získané v rodině je potřeba rozvíjet a zlepšovat, proto učitelé základních škol zařazují prvky dopravní výchovy do výuky, aby tak upevnili znalosti a dovednosti dětí jako účastníků silničního provozu.⁸

⁸ Stojan, Mojmir a kol. Dopravní výchova pro učitele 1. stupně ZŠ. Brno: PdF MU, 2006 - str. 106, 107

3. Rámcový vzdělávací program – obecná škola

Dopravní výchova jako jeden z pilířů při výuce prvouky na 1. stupni základní školy. Za použití praktických znalostí s cílem:

- vést děti k dobrému společenskému chování a slušnému vystupování na veřejnosti,
- vést děti k opatrnosti před nebezpečím, aby si věděly rady v případě nehody a dovedly pomoci i druhému,
- naučit děti pohybovat se v obchodě, na poště, v dopravních prostředcích,
- poučit děti o dopravních pravidlech a vést je k dopravní kázni, naučit děti pravidla silničního provozu pro chodce i cyklisty,
- naučit děti zacházet s penězi a znát jejich hodnotu,
- učit děti odmítat tabák, alkohol a jiné drogy,
- naučit děti chovat se bezpečně v různých prostředích a v sociálním kontaktu s vrstevníky a s neznámými lidmi.

3.1 Dopravní výchova v učivu 1. stupně základní školy

Učitelé prvního stupně základních škol, by měli žákům poskytovat dostatek informací o nebezpečí, která jim hrozí coby účastníkům silničního provozu, měli by v žácích vzbuzovat zájem o jejich zdraví. Existuje mnoho možností, jakým způsobem dopravní výchovu na prvním stupni učit, je potřeba skloubit teoretickou i praktickou část výuky a postupně stavět na získaných znalostech a rozšiřovat je v logicky návazných krocích. Je dobré dopravní výchovu zařazovat do různých předmětů tak, aby výuka byla pro děti pestrá a zajímavá a aby díky ní získaly znalosti z různých oblastí.

3.1.1 1. ročník

První cesta do školy. Dítě už by mělo od rodičů umět samostatně se orientovat na cestě do školy

Ve škole by se dítě mělo seznámit s:

- chůzí po chodníku, jednotlivě i v útvaru,
- přecházením vozovky a křižovatky, používáním přechodů pro chodce,
- Vhodnými a bezpečnými místy pro přecházení vozovky,
- chováním chodce v blízkosti vozovky a železnice,
- významem pestrého oblečení,
- přecházením železničního přejezdu,
- barvami na semaforech,
- orientací v prostoru – vpravo, vlevo, vpředu, vzadu, blízko, daleko,
- povinností každého cyklisty do 18 let používat při jízdě ochrannou přilbu,
- druhy dopravních prostředků,
- chováním cestujících v hromadné dopravě a v dopravních prostředcích, správné nastupování, vystupování.

Těmito dopravními značkami:

Stezka pro chodce, Stezka pro chodce a cyklisty, Přechod pro chodce (svislá i vodorovná značka), Podchod nebo nadchod, Zákaz vstupu chodců, Obytná zóna, Pěší zóna, Jiný zákaz (Chod'te vlevo, Přejdi na druhou stranu), Zastávka MHD.

Dopravní výchova se promítá i do jiných předmětů jako je prvouka, tělesná výchova, český jazyk – čtení, matematika, výtvarná výchova a pracovní činnosti.

Podrobněji popsány jsou níže:

Prvouka

Naše škola - kde se nachází, co je od školy blízko, co daleko...

- Cestou do školy - zvolit si co nejbezpečnější cestu do školy, ne co nejkratší.
- Bezpečnost na cestě do školy - upozornit děti na nebezpečí hrozící na silnicích, křižovatkách, přechodech pro chodce.
- Rozhovor o vhodném oblečení při hrách i při cestě do školy.
- V okolí školy a domova - upozornit na nepřehledná místa.
- Vycházka na křižovátku - nácvik správného přecházení.
- Pozorování jízdy vozidel v zimě - nebezpečí náledí, smyku - nezvladatelná jízda.
- Světelná znamení na křižovatkách a jejich dodržování.
- Člověk a zdraví - správná životospráva.
- Umíš telefonovat.
- Silnice není hřiště - umět si vybrat bezpečná místa na hraní.
- Chůze po vozovce, po krajnici.
- Bezpečnost cestování - důležitá funkce bezpečnostních pásů.

Tělesná výchova

Vycházka – přecházení silnice, křižovatky apod., pochod v útvaru

- Nebezpečí sáňkování v blízkosti silnice.
- Vycházka k potoku, rybníku, klouzačky, závody v klouzání – bezpečnost.
- V hodinách procvičovat se žáky přecházení - rozhlédnout se nejprve vlevo, ve směru, odkud přijíždějí vozidla.
- Hry s dopravní tematikou v tělocvičně.
- Cvičení rovnováhy, přesnosti, obratností, formou her.

Český jazyk – čtení

Hlasová cvičení

- Dramatizace - Kouzelný dopravní prostředek.
- Vyprávění - Jak by mohl vypadat dopravní prostředek z budoucnosti.
- Tvoření vět na obrázky dopravních prostředků, vyhledávání slabik ve slovech.

Matematika

Vybarvi dopravní prostředky podle pořadí

- Urči počet dopravních prostředků.
- Sčítání a odčítání prvků (dopravní prostředky).
- Slovní úlohy s dopravní tematikou.
- Geometrické tvary – kruh, čtverec, trojúhelník.

Výtvarná výchova

Náměty s dopravní tematikou

Pracovní činnosti

Práce s papírem – loďka, parník, semafor

- Modelování – dopravní prostředek, semafor, semafor na železničním přejezdu.

3.1.2 2. ročník

Škola by měla žáky seznámit s:

- Orientací v širokém okolí školy a bydliště.
- Nebezpečnými místy pro chodce v okolí školy a bydliště.
- Bezpečným přecházením vozovky a křižovatky.
- Světelnými signály - červená, žlutá, zelená, pro chodce „Stůj“, „Volno!“.

Těmito dopravními značkami:

Padající kamení, Zúžená vozovka, Odlétající štěrky, Práce na silnici, Jiné nebezpečí, dopravní značky zatáček, Železniční přejezd bez a se závorami

Nebezpečím hrozícím za snížené viditelnosti - použití reflexních barev

- S kázní a ohleduplností k ostatním účastníkům provozu na pozemních komunikacích (nepřekážet, neohrožovat a neomezit).

- Způsobem přecházení vozovky po vystoupení z dopravního prostředku.
- Chůzí v organizované skupině.

Také v této podkapitole, stejně jako v předchozí se dopravní výchova promítá do různých předmětů. Předmětů jako jsou prvouka, český jazyk, matematika, tělesná výchova, výtvarná výchova, pracovní činnosti a čtení. Každý předmět se svým zaměřením zabývá dopravní výchovou.

Prvouka

Orientace v prostoru (Doba chůze, doba jízdy, přímá cesta, serpentina)

- Dopravní prostředky v obci. Vědět, kde je nádraží vlakové, autobusové, cesta k nim apod.
- Člověk a zdraví - Vědět, kde je nemocnice, stanice první pomoci, znát telefonní čísla, vědět, kde je telefon a jak se telefonuje.
- Doprava a cestování.
- Navštívit požární zbrojnici - hasiči a jejich práce.
- Lidé kolem nás - kázeň v silničním provozu.

Český jazyk

Vzpomínky na prázdniny - vypravování

- Tvoření vět rozkazovacích, tázacích a přacích.
- Věty o dopravních prostředcích.
- Hra na otázku a odpověď.
- Jak se staví dům – dopravní prostředky, které potřebujeme na stavbě.
- Párové souhlásky (jed', sed', ukaž, pojd' apod.).

Matematika

Porovnávání počtu aut, druhů dopravních prostředků apod.

- Geometrické tvary související s dopravní výchovou.
- Slovní úlohy.

Tělesná výchova

Hry na procvičování pozornosti, obratnosti, rychlá reakce na barvy

- Vycházka do okolí školy.
- Vycházka na křižovatku, sledování dopravních značek a chování chodců na křižovatce.
- Přecházení křižovatky.
- Hry na prostorovou orientaci.

Výtvarná výchova

Kresby a malby s dopravní tematikou

- Koláž

Pracovní činnosti

Práce s papírem

- Modelování – obrubníky chodníků.
- Výroba dopravních značek.

Čtení

Dramatizace – jízda v dopravním prostředku

3.1.3 3. ročník

Ukončení dopravní výchovy v rozsahu chodce testem „Umíš správně chodit?“

Škola by měla žáky seznámit se základními pravidly účastníka silničního provozu:

- Počínáním chodce ve zvláštních případech - chodec nesoucí břemeno, tlačící kočárek, táhnoucí sánky apod.
- Přejížděním silnice, ulice, křižovatky - zásady rozhodování.
- Znalostí nebezpečných míst pro chodce v místě bydliště a na trasách pravidelných cest.
- Jak se mění doprava v naší obci.
- Pojmy: dálnice, hlavní a vedlejší silnice, ulice, cesta.
- Pravidly pro bezpečnou jízdu na kolečkových bruslích, skateboardu a případně s městskou vyhláškou omezující jízdu v uzavřených parcích.
- Vozidly se zvláštními výstražnými znameními a umět na ně reagovat.
- Tím, za jakých podmínek smí jezdit na jízdním kole - věk, schopnosti k jízdě.
- Významem odrazek umístěných na aktovkách, na oděvu, na kole, na automobilu, při chůzi a jízdě za snížené viditelnosti.
- Příčinami a následky dopravních nehod.
- Přivoláním pomoci při dopravní nehodě - důležitá telefonní čísla.
- Nejdůležitějšími opatřeními na místě nehody.
- Chováním v dopravních prostředcích.
- Základními dopravními předpisy pro jízdu na kole.
- S nutností používat ochrannou přilbu.
- Správnou výbavou jízdního kola.
- Praktickými dovednostmi chodce.
- Závěrečnými testy: Umíš chodit.

Těmito dopravními značkami:

Dej přednost v jízdě, Stůj, dej přednost v jízdě, Křižovatka s hlavní a vedlejší pozemní komunikací, Prikázaný směr jízdy, Stezka pro cyklisty, Stezka pro chodce a cyklisty, Slepá pozemní komunikace, Zákaz vjezdu jízdních kol, Zákaz vjezdu

všech vozidel (v obou „a jednom“ směru), Jednosměrný provoz, Zákaz odbočování vpravo, vlevo, Dálnice, Silnice pro motorová vozidla, směrové tabule, První pomoc, Nemocnice, Policie, Parkoviště, Obec, Konec obce, opakování značek z předešlých ročníků.

Ve 3. ročníku se také dopravní výchova promítá do různých předmětů vyučovaných v hodinách. Svou tematikou dopravy v předmětech prvouky, českého jazyka, matematiky, tělesné a výtvarné výchovy.

Prvouka

Orientace v místní krajině

- Plán okolí školy.
- Dopravní síť ve městě i v okolí školy.
- Soutěž v poznávání dopravních značek.
- Vycházka - dopravní ruch v naší obci.
- Člověk a zdraví.
- Proč je důležité naučit se telefonovat.
- Dopravní značky.
- Beseda s příslušníkem dopravní policie.
- Vybavení lékárníčky.

Český jazyk

Rozhovor

- Dopis.
- Skladba věty.
- Popis dopravního prostředku, kterým nejraději cestuješ.
- Vyprávění - Co zvláštního se mi přihodilo, když jsem jel do školy.

Matematika

Slovní úlohy

- Porovnávání čísel.
- Logické úlohy.

Výtvarná výchova

Použití výtvarných technik s dopravní tematikou

Tělesná výchova

Výcházka do nejbližšího okolí školy, vytipovat nebezpečná místa pro chodce v okolí školy

- Návuk jízdy v přímém směru, zatáčení, krátká překážková dráha.
- Praktická jízda na jízdním kole.

3.1.4 4. ročník

Učivo probrané v 1. - 3. ročníku se rozšiřuje a zpřesňuje v těchto okruzích:

Zásady správného chování chodce a cyklisty

- Cesta do školy a její nebezpečná místa.
- Správný a bezpečný způsob jízdy na kole.
- Povinnosti cyklisty před jízdou, náležitosti a povinné vybavení - význam pro bezpečnou jízdu.
- Návuk rozjíždění, brždění a zastavení.
- Výcvik v řízení jednou rukou - ukázání změny směru jízdy, otáčení.
- Návuk odbočování.
- Cvičení rovnováhy, pomalá jízda.
- Dopravní značky důležité pro cyklisty, opakování značek již dříve probraných.

- Pravidelná údržba jízdního kola (čištění, mazání, olejování řetězu, konzervování chromových částí).
- Povinnost občana při dopravní nehodě.
- Ochrana životního prostředí - Chráněné krajinné oblasti - Zákaz vjezdu všech vozidel.
- Beseda s příslušníkem dopravní policie - Zkušenosti s mladými cyklisty.
- Základní pravidla pro jízdu v silničním provozu – jízda při pravém okraji vozovky, podmínky jízdy po pravé krajnici, možnosti jízdy v levé polovině vozovky, přizpůsobení rychlosti jízdy podmínkám, vyhýbání, předjíždění, objíždění překážek, odbočování, řazení před křižovatkou, přednosti v jízdě na křižovatce, znamení o změně směru jízdy davané upažením.
- Návuk přejíždění křižovatky a okamžité řešení jednoduchých situací.
- Jízda zručnosti.
- První pomoc při dopravních nehodách.
- Hromadná přeprava a zásady bezpečného cestování.

Z vyššího ročníku přibývá i vyučovacích předmětů s tematikou dopravní výchovy. Jsou to především vlastivěda, přírodověda a také český jazyk, matematika, tělesná výchova, výtvarná výchova a pracovní činnosti.

Vlastivěda

Dějiny dopravy

- Místo, v němž žijeme.
- Česká republika, Evropa, svět.
- Působení lidí na krajinu a životní prostředí.
- Zdraví.

Přírodověda

Zdraví, první pomoc

Český jazyk

Vyprávějte zajímavou příhodu z prázdnin

- Pozvánka na dopravní soutěž.
- Abecední řazení dopravních prostředků.
- Vyhledej podstatná jména, která se vztahují k dopravě - urči pád, číslo, rod a vzor.
- Dramatizace.
- Popis jízdního kola.
- Dopravní nehoda - vyprávění podle obrázkové osnovy.

Matematika

Počty osob v dopravních prostředcích, délky tratí, slovní úlohy

- Ze statistiky dopravních nehod.
- Tabulky a grafy.
- Přímá úměrnost.

Tělesná výchova

Vycházka

- Jízda na kole, překážková dráha.
- Účast v dopravní soutěži Mladý cyklista.
- Turistika a pobyt v přírodě - zvládá základy jízdy na kole a chování v silničním provozu jako cyklista a chodec.
- Hry v přírodě.

Výtvarná výchova

Kresba a malba s dopravní tematikou

- Koláž.
- Perokresba.
- Leporelo.

Pracovní činnosti

Poznávání částí jízdního kola a jeho příslušenství

- Údržba jízdního kola.
- Exkurze do autodílny, autoškoly.

3.1.5 5. ročník

Po pátém ročníku by dítě mělo:

Upevňovat a zvládat zásady správného chování chodce a cyklisty - testová diagnostika

- Znat pravidla provozu na pozemních komunikacích pro cyklisty - upevňování dříve získaných vědomostí.
- Umět vyjíždět z míst ležících mimo vozovku, jízdu u pravého okraje vozovky, zastavení, vyhýbání, předjíždění, odbočování, jízdu křižovatkou, vyjíždění od okraje chodníku nebo od okraje vozovky, objíždění překážky silničního provozu nebo jinou změnu směru jízdy.
- Bezpečnost v dopravních prostředcích.
- Zdraví a první pomoc.
- Výchova k sebeovládání, kázní i lidskému přístupu a vztahu k ostatním lidem.
- Beseda s příslušníkem dopravní policie.
- Kontrola technického stavu jízdního kola.
- Dovednost při základní údržbě jízdního kola, jednoduché opravy a úpravy.
- Znalost povinného vybavení jízdního kola.

Dopravní značky, které by žáci v pátém ročníku měli znát:

Zákaz předjíždění, Zákaz odbočování vpravo a vlevo, Provoz v obou směrech, Jiné nebezpečí, Nerovnost vozovky, Nebezpečí smyku, Pozor - přechod pro chodce, Děti, Zákaz zastavení, Zákaz stání, Jiný zákaz, Dodatkové tabulky, Podélná čára

přerušovaná, Podélná čára souvislá, Podélná čára souvislá doplněná čarou přerušovanou, Dvojitá čára souvislá, Přejezd pro cyklisty, Výstražný kříž pro železniční přejezd, Kruhový objezd

Dopravní výchova v 5. ročníku je probírána v předmětech, jako jsou vlastivěda, tělesná výchova, matematika, český jazyk, výtvarná výchova, pracovní činnosti a přírodověda.

Vlastivěda

Hospodářství ČR – doprava, cestovní ruch

- Hraniční přechody v ČR.
- Jak se jezdí v jiných zemích.
- Význam dopravy pro turismus.

Tělesná výchova

Výcvik základních úkonů a dovedností při jízdě na kole, na dopravním hřišti nebo školním dvoře

- Tematická vycházka zaměřená na dopravní výchovu - práce ve skupinách.
- Závody na jízdnicích kolech.
- Zásady první pomoci.

Matematika

Slovní úlohy

- Tabulky a grafy.
- Odhady a měření vzdáleností.

Český jazyk

Příslowce (doleva, doprava, bezchybně, opatrně, splašeně, úzkostlivě, smutně, rychle apod.)

- Referát.
- Práce s encyklopedií.
- Návštěva knihovny.
- Beseda.
- Dopis kamarádovi.
- Vypravování.
- Práce s osnovou.

Výtvarná výchova

Malba, kresba s dopravní tematikou

- Dopravní situace.

Pracovní činnosti

Údržba jízdního kola, jednoduché opravy a úpravy - pracovní činnosti v dílnách

- Práce s papírem, s kartóny - prostorová křížovka.

Přírodověda

Člověk na zemi

- Naše tělo a zdraví, první pomoc.

Aby všechny tyto dovednosti a znalosti daných předmětů děti zvládly, je nutné vycházet z RVPZV, od něhož se odvíjí i školní vzdělávací program.⁹

⁹ <http://www.uamk-cr.cz/upload/besip/2006/prednaska.pdf>

3.2 Hlavní obsah rámcového vzdělávacího programu

„Hlavním obsahem Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání je závazné stanovení cílů základního vzdělávání, dále jsou stanoveny klíčové kompetence, kterých by měl žák na konci základního vzdělávání dosáhnout. Dá se říci, že tím, co zaručuje prostupnost vzdělávacího systému a zaručuje žákům i rodičům srovnatelnost poskytovaného vzdělání jsou očekávané výstupy vzdělávacích oborů, jsou formulovány směrem k žákovi (žák rozliší, žák uplatní, žák dovede, žák ukáže, žák pojmenuje, vždy jde o činnosti). Dále RVPZV stanovuje rámcový učební plán, což je rámcové rozdělení vyučovacích hodin, které zaručuje všem dětem shodnou „kvantitu“ vzdělání, tj. že jim ve škole bude závazně věnován určitý čas. Školy tento rámcový učební plán konkretizují a stanovují počty a názvy vyučovacích předmětů i jejich rozdělení do jednotlivých ročníků včetně hodinové dotace.“¹⁰

Z předcházející kapitoly je patrné, že i dopravní výchova má v rámcovém vzdělávacím programu své místo. Zasahuje do každého vyučovacího předmětu. Záleží pouze na vyučujícím, zda se bude věnovat dopravní výchově a v jaké míře v daném předmětu dopravní výchovu zahrne.

Navštěvuji základní školy a provádím zde přednášky a besedy na téma dopravní výchova. Z vlastní zkušenosti vím, že pokud vyučující nepochází z většího města, nebo sám není aktivní řidič, nebo se aktivně nepodílí na provozu na pozemních komunikacích, jsou jeho hodiny věnované dopravní výchově strohé a nic neříkající. Prostě nemá k tomuto tématu kladný vztah a neprožívá ho. Nedokáže si také představit nebezpečí číhající na děti v provozu.

Tak je tomu i při výukách na dopravním hřišti. Nestačí pouze poučky, které se vyučující naučí před hodinou, nebo je již zná déle. Tak jak jsem již uvedla výše, vyučující musí se sám podílet v provozu na pozemních komunikacích, aby dokázal sám reagovat na případné komplikace, nebo děti upozornit na nadcházející nebezpečí plynoucí z dopravní situace.

¹⁰ Stojan, Mojmír a kol. Dopravní výchova pro učitele 1. stupně ZŠ. Brno: PdF MU, 2006 - str. 200

4. Šetření názorů rodičů a žáků na bezpečnost dopravy

Cíl šetření

Šetřením jsem chtěla zjistit, zda rodiče dbají své bezpečnosti i bezpečnosti svých ratolestí v silničním provozu, jsou jim řádným příkladem v dodržování dopravních předpisů a zda považují rozsah dopravní výchovy vyučované na 1. stupni základní školy za dostačující.

V druhém případě jsem chtěla zjistit, zda děti znají pravidla silničního provozu jako chodci i cyklisté na silnici.

V praktické části jsem provedla dvě šetření, abych analyzovala jednotlivé otázky, které jsem si stanovila. V prvním šetření jsem porovnávala znalosti žáku 1. stupně základních škol pomocí testu znalostí. V druhém jsem provedla dotazníkové šetření u rodičů žáků základních škol.

Pro šetření jsem zvolila dotazníkovou metodu. Ke sběru dat jsem použila písemnou formu – anonymní dotazník, který obsahuje 13 otázek. Otázky byly určeny pro rodiče s dětmi na základních školách. Před vyplněním jsem je požádala, aby odpovídali pravdivě. Při vlastním zpracování jsem odpovědi zaznamenala do grafů a tabulek, aby výsledky byly více přehledné a srozumitelné.

U druhého šetření jsem zvolila formu testu znalostí v písemné formě – anonymní, který obsahuje 17 otázek. Otázky byly určeny dětem 1. stupně základní školy. Před vyplněním jsem je požádala, aby odpovídali pravdivě, řádně a samostatně. Při vlastním zpracování jsem odpovědi zaznamenala do grafů a tabulek, aby výsledky byly více přehledné a srozumitelné.

Vzhledem k tomu, že se neustále diskutuje o bezpečnostních prvcích ve vozidlech a také o dopravní výchově vyučované na 1. stupni základních škol a dodržování dopravních předpisů a jejich znalost dětmi, zajímal mě názor rodičů, které mají děti na 1. stupni základních škol.

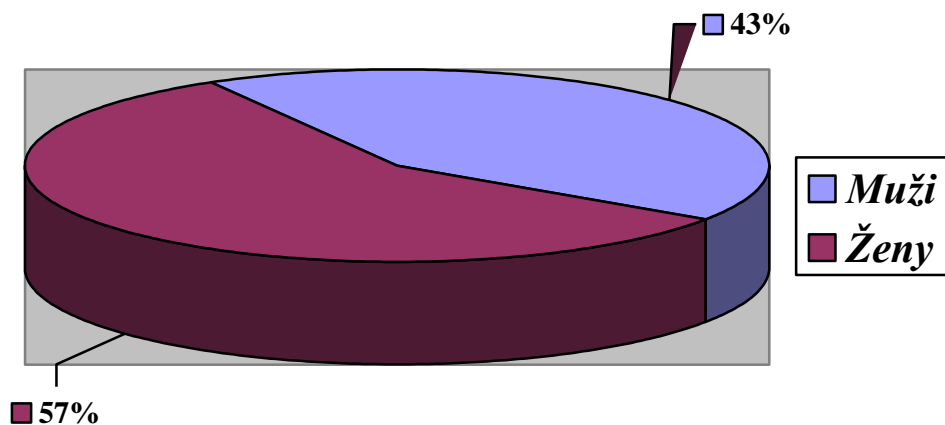
V druhé analýze znalostí jsem si tuto formu zvolila z důvodu velkého výskytu cyklistů v městě Břeclav a to i cyklistů v dětském věku. A také dopravních nehod cyklistů, které jsou mnohdy zapříčiněné neznalostí pravidel silničního provozu cyklistou.

Charakteristika výběrového souboru

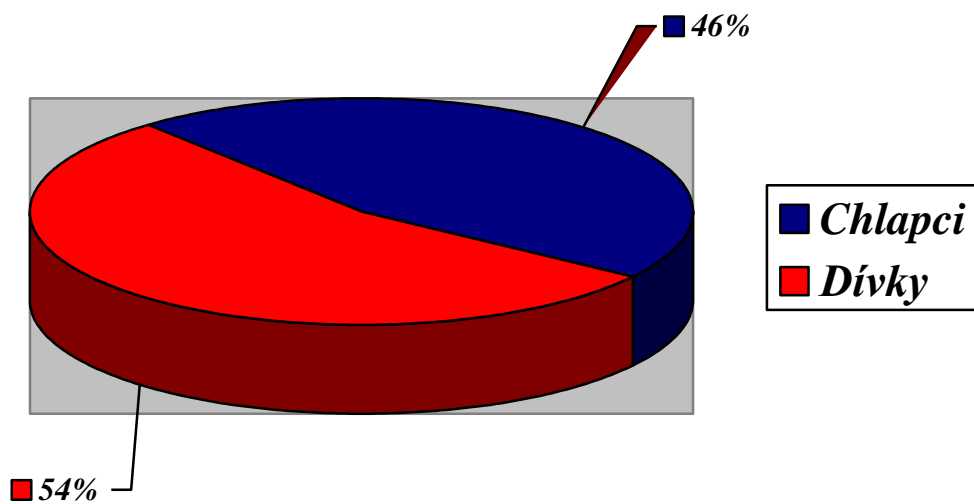
Vlastní průzkum jsem prováděla u náhodně vybraných rodičů z obcí Břeclav, Podivín, Lednice a Hrušky. Odpovědi jsem obdržela od 21 rodičů ve věkové hranici 25 – 44 let. Z tohoto počtu bylo 12 žen a 9 mužů. Odpovědi jsem sečetla od všech rodičů, bez ohledu na to z jaké obce jsou a nerozlišovala jsem ani, zda odpovídají ženy nebo muži. Pro cíl mého šetření tyto faktory nebyly významné.

Druhý test jsem prováděla u dětí ZŠ 1. stupně. Konkrétně ZŠ Slovácká v Břeclavi, ZŠ Jana Noháče v Břeclavi, ZŠ Valtice a ZŠ Podivín. Odpovědi jsem obdržela od 13 dívek a 11 chlapců. Odpovědi jsem sečetla od všech žáků, bez ohledu na to z jaké školy jsou a nerozlišovala jsem ani, zda odpovídají dívky či chlapci. Pro cíl mého šetření tyto faktory nebyly významné.

Podíl mužů a žen na odpovědích

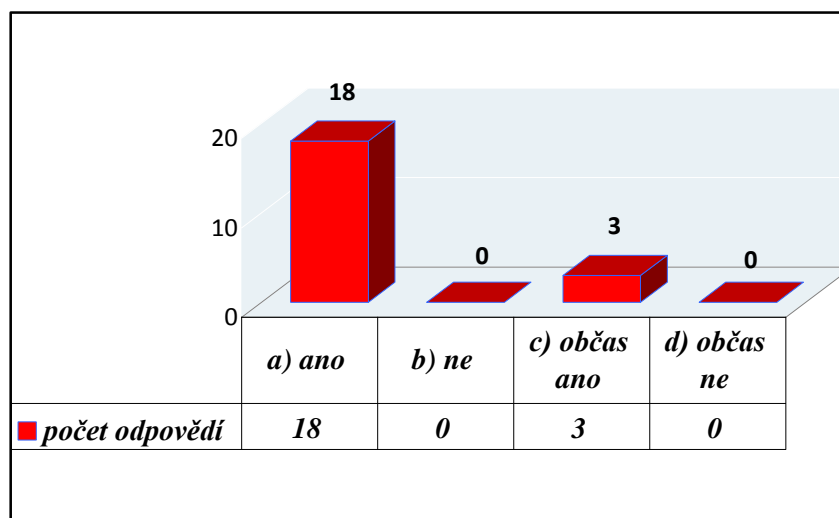

Podíl chlapců a dívek na odpovědích

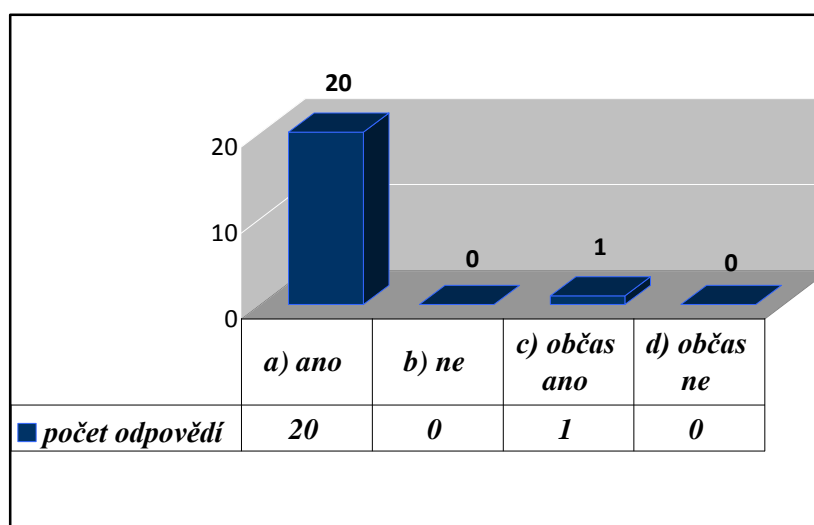
5. Vlastní vyhodnocení dotazníků pro rodiče

Vyhodnocení otázky č. 1: *Dbáte na svou bezpečnost v silničním provozu?*

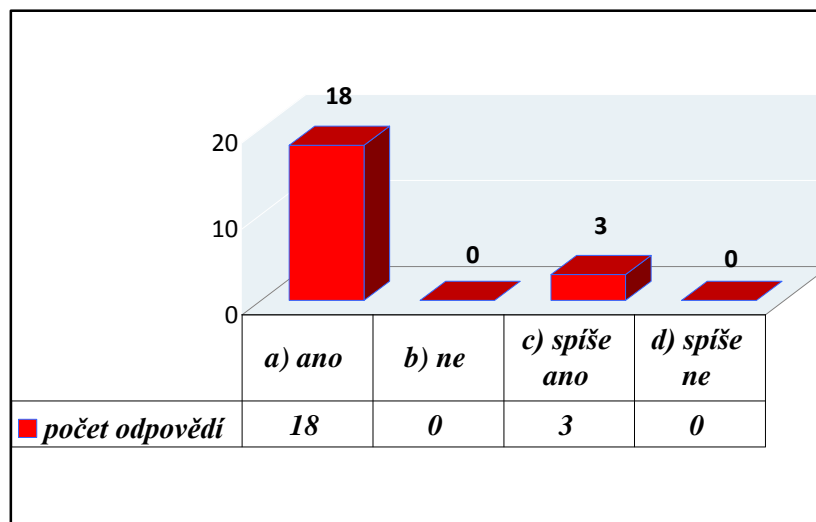
Odpověď: a) ano - označilo 18 respondentů
b) ne
c) občas ano - označili 3 respondenti
d) občas ne

Vyhodnocení otázky č. 2: *Dbáte na bezpečnost svých dětí v silničním provozu?*

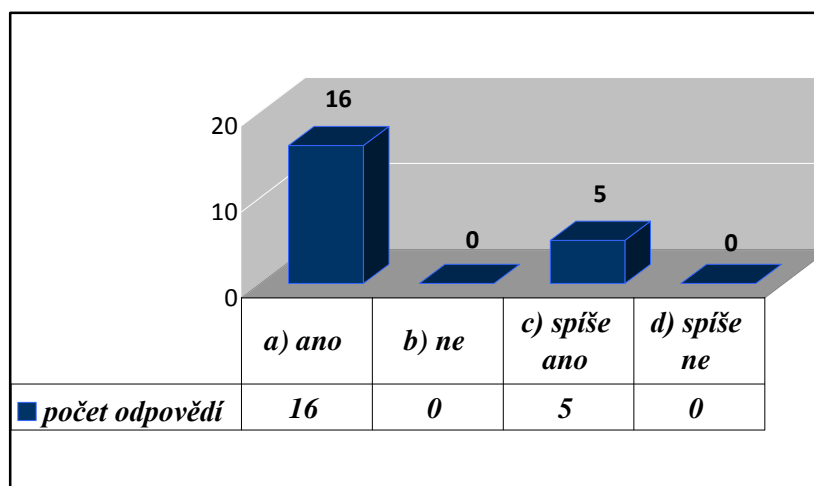
Odpověď: a) ano - označilo 20 respondentů
b) ne
c) občas ano - označil 1 respondent
d) občas ne

Vyhodnocení otázky č. 3: Vysvětlili jste svým dětem, jakým způsobem bezpečně přecházet přes silnici?

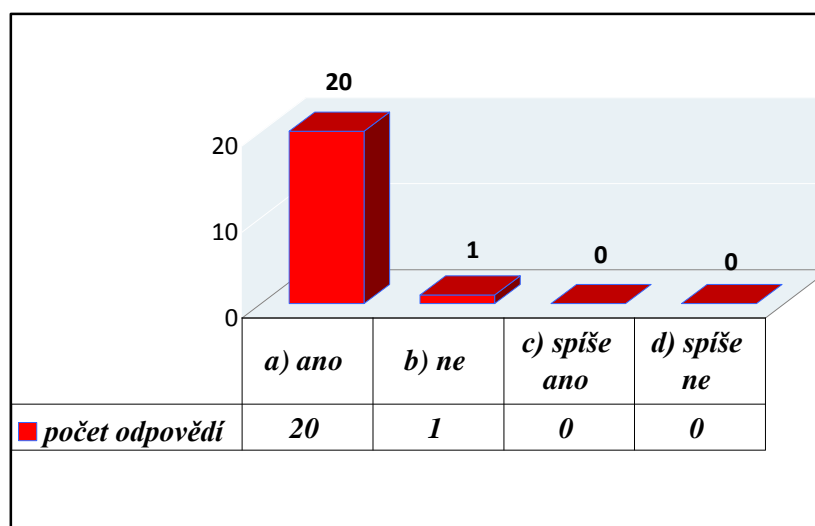
Odpověď: a) ano - označilo 18 respondentů
 b) ne
 c) spíše ano - označili 3 respondenti
 d) spíše ne

Vyhodnocení otázky č. 4: Používáte bezpečnostní pásy při jízdě v autě?

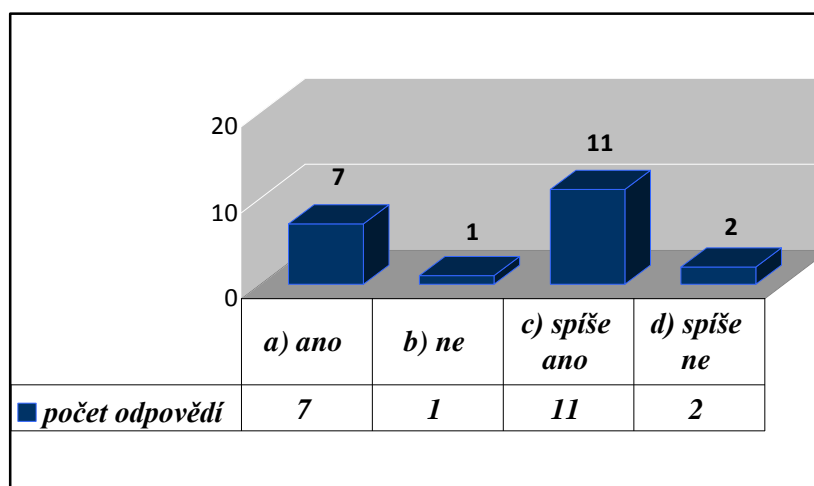
Odpověď: a) ano - označilo 16 respondentů
 b) ne
 c) spíše ano - označilo 5 respondentů
 d) spíše ne

Vyhodnocení otázky č. 5: **Používáte zádržné systémy pro své děti při jízdě v autě?**

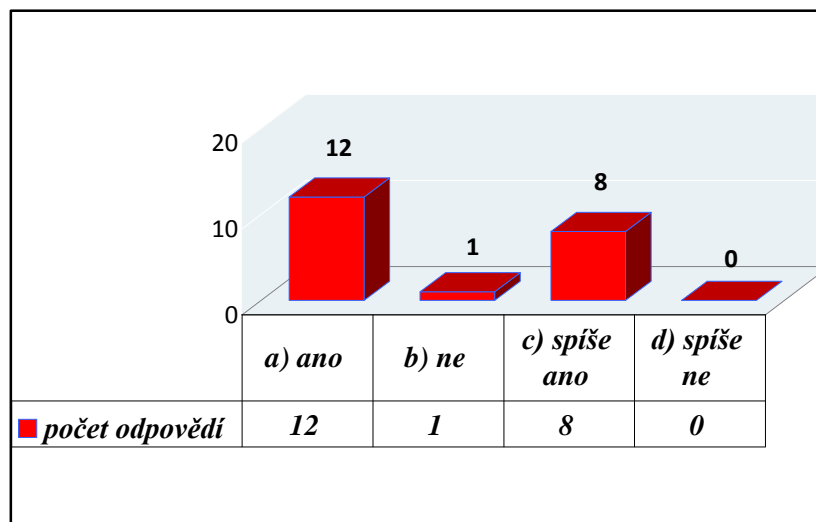
Odpověď: a) ano - označilo 20 respondentů
 b) ne - označil 1 respondent
 c) spíše ano
 d) spíše ne

Vyhodnocení otázky č. 6: **Používáte bezpečnostní pásy i při jízdě v autě, byť na malou vzdálenost?**

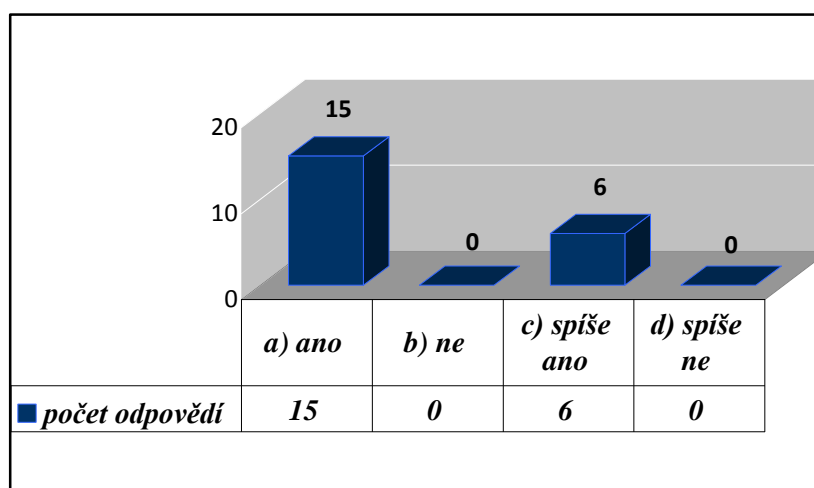
Odpověď: a) ano - označilo 7 respondentů
 b) ne - označil 1 respondent
 c) spíše ano - označilo 11 respondentů
 d) spíše ne - označili 2 respondenti

Vyhodnocení otázky č. 7: **Používáte zádržné systémy pro své děti při jízdě v autě, byť na malou vzdálenost?**

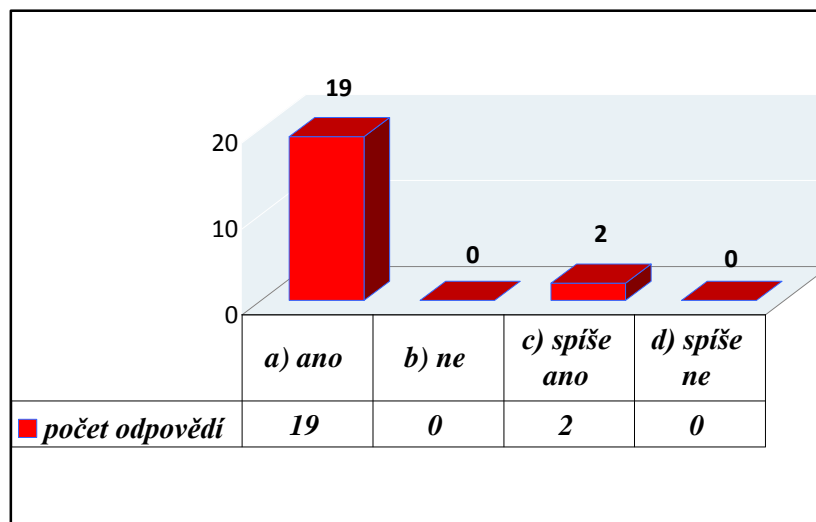
Odpověď: a) ano - označilo 12 respondentů
 b) ne - označil 1 respondent
 c) spíše ano - označilo 8 respondentů
 d) spíše ne

Vyhodnocení otázky č. 8: **Dodržujete dopravní předpisy?**

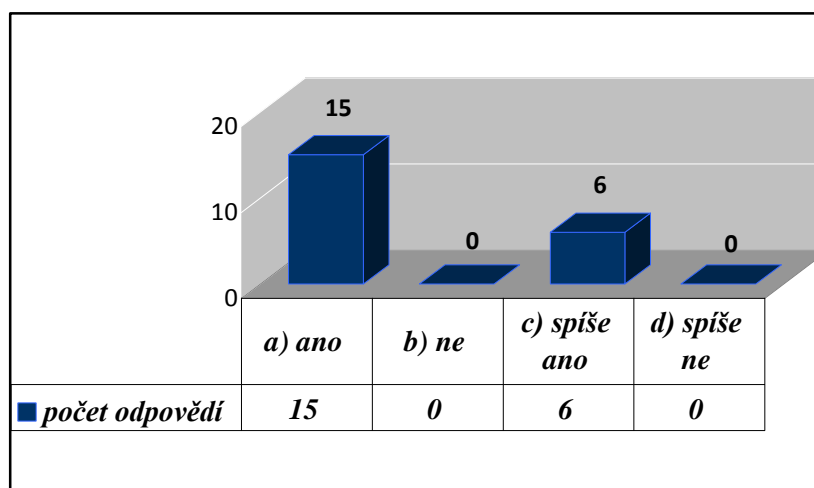
Odpověď: a) ano - označilo 15 respondentů
 b) ne
 c) spíše ano - označilo 6 respondentů
 d) spíše ne

Vyhodnocení otázky č. 9: **Dodržujete dopravní předpisy i při jízdě s vašimi dětmi v autě?**

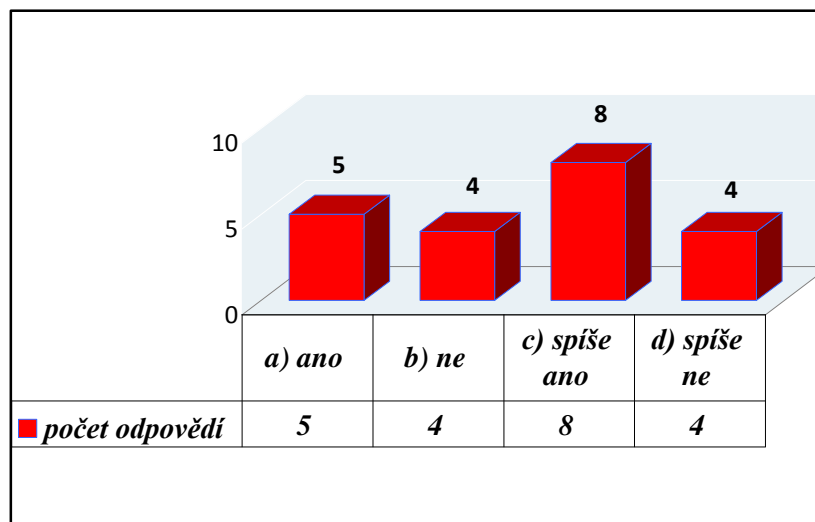
Odpověď: a) ano - označilo 19 respondentů
 b) ne
 c) spíše ano - označili 2 respondenti
 d) spíše ne

Vyhodnocení otázky č. 10: **Považujete stávající bezpečnostní prvky ve vašem vozidle za dostačující?**

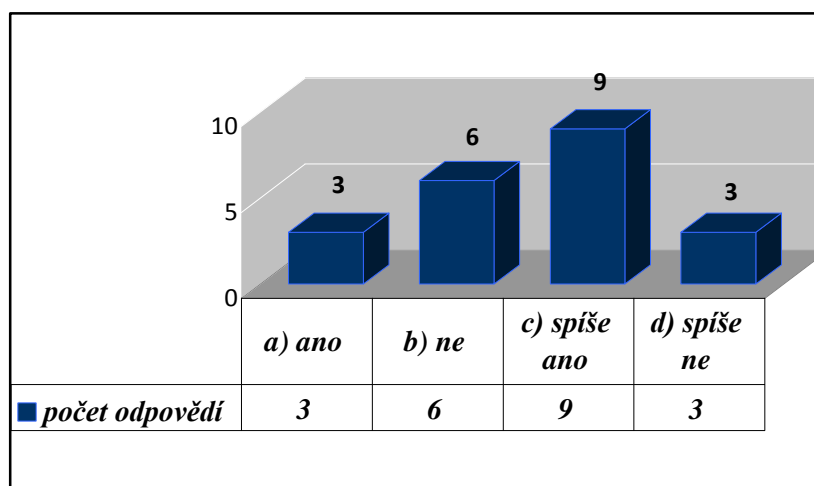
Odpověď: a) ano - označilo 9 respondentů
 b) ne - označili 2 respondenti
 c) spíše ano - označilo 10 respondentů
 d) spíše ne

Vyhodnocení otázky č. 11: **Byli bezpečnostní prvky jedním z kritérií, které jste zvažovali při koupi vozu?**

Odpověď: a) ano - označilo 5 respondentů
 b) ne - označili 4 respondenti
 c) spíše ano - označilo 8 respondentů
 d) spíše ne - označili 4 respondenti

Vyhodnocení otázky č. 12: **Považujete stávající rozsah dopravní výchovy vyučovaný na základních školách za dostačující?**

Odpověď: a) ano - označili 3 respondenti
 b) ne - označilo 6 respondentů
 c) spíše ano - označilo 9 respondentů
 d) spíše ne - označili 3 respondenti

Vyhodnocení otázky č. 13: **Pokud vidíte nějaké možnosti k zlepšení této výuky, prosím, uveďte konkrétní případ?**

K této otázce se vyjádřilo pouze 5 respondentů

<i>odpověď</i>	Více praxe	Přítomnost odborníků při výuce	Propagace dopravní výchovy v médiích
<i>počet</i>	3	1	1

Závěr šetření dotazníků pro rodiče

Uvedeným dotazníkem jsem oslovila rodiče, jejichž děti navštěvují 1. stupeň základních škol. Zejména mě zajímalo, jaký názor budou mít na dodržování pravidel v silničním provozu a bezpečnost svou i svých dětí při jízdě v autě, byť na malou vzdálenost. V rámci odpovědí mě překvapilo, že někteří z dotazovaných (24 %) se přiznali k občasnému nedodržování těchto pravidel. Celkem 86 % respondentů dodržuje bezpečnost svou i svých dětí při jízdě v autě, byť na malou vzdálenost.

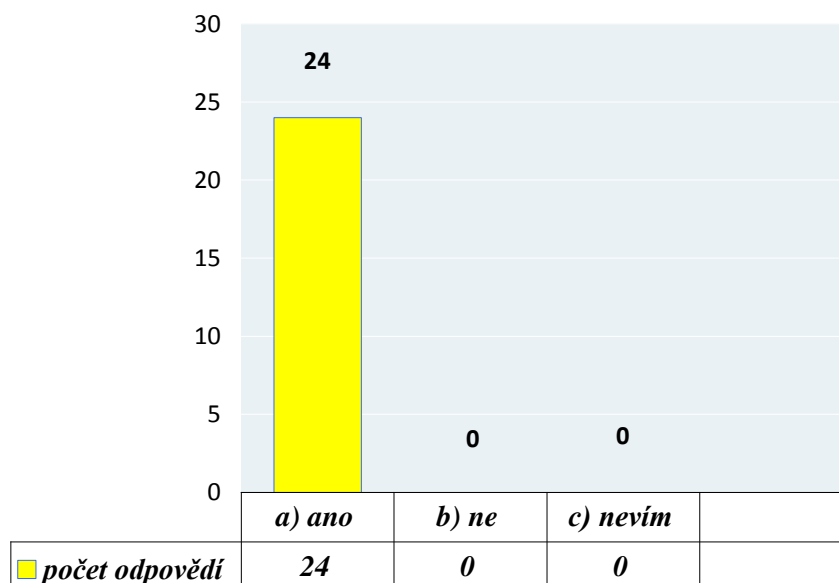
Při zpracování tohoto dotazníku jsem byla hodně zklamaná z odpovědí rodičů. Tento dotazník byl anonymní a sloužil pouze pro mé potřeby, což rodiče věděli. Přesto odpovídali hodně zkresleně, aby zřejmě v mých očích vypadali, že za každé situace a vždy dodržují pravidla a dbají na bezpečnost svou i svých dětí.

Realita je bohužel jiná. Pracuji jako dopravní policistka na dopravním inspektorátu v Břeclavi a při řízení provozu nebo dohlížení na bezpečnost a plynulost silničního provozu jsem často svědkem přesného opaku. Rodiče i s dítětem přecházejí v místech, kde je to velice nepřehledné, i když mají v blízkosti přechod pro chodce. Často pod záminkou, že jedou jen kousek, nepoutají bezpečnostním pásem sebe, ale i svou ratolest. A takových případů je mnohem více.

V dotazníkovém šetření jsem si proto hodně vážila těch rodičů, kteří se k tomuto přiznali. Doufám, že si své chyby uvědomí a do budoucna je napraví. Rodiče si neuvědomují, že jsou svým dětem špatným příkladem.

6. Vlastní vyhodnocení dotazníků pro žáky

Vyhodnocení otázky č. 1: Víš, jak se máš chovat v silničním provozu?

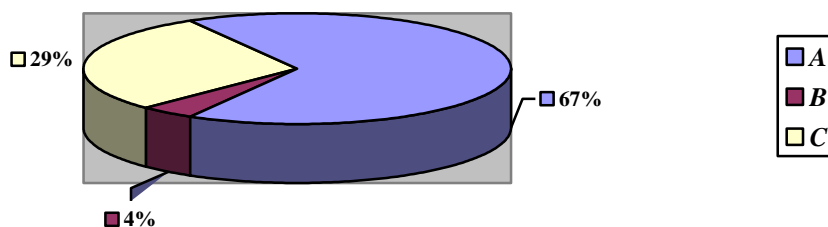

Odpověď: a) ano - označilo všech 24 respondentů

b) ne

c) nevím

Vyhodnocení otázky č. 2: Účastníkem provozu na pozemních komunikacích?

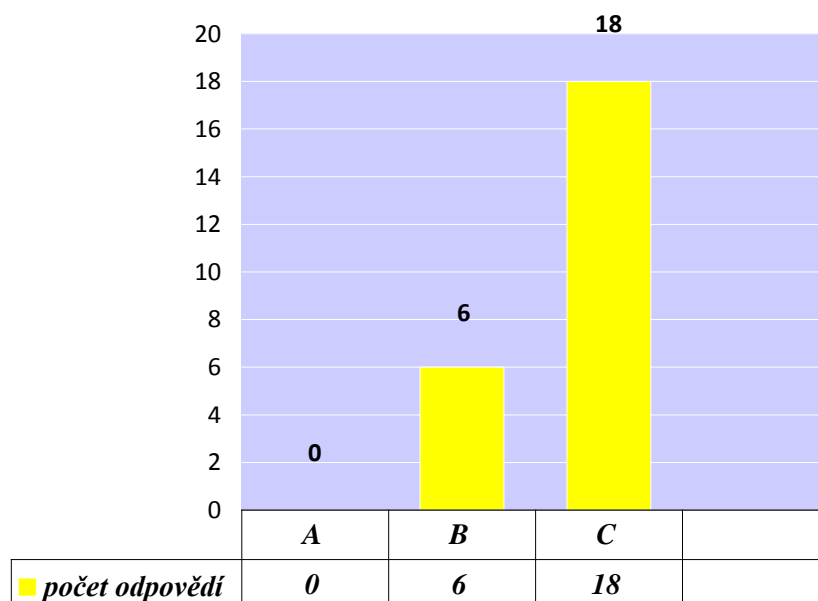

Odpověď: a) každý, kdo se pohybuje po silnici nebo chodníku – **toto je správně**

b) pouze ten, kdo řídí automobil

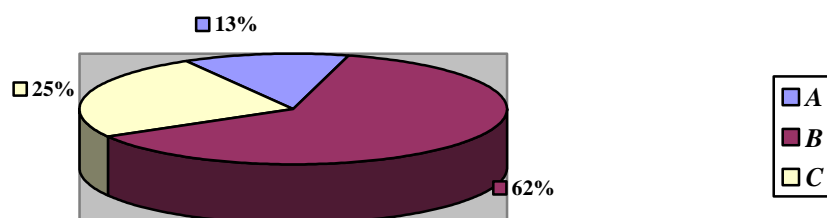
c) pouze ten, kdo řídí nějaké vozidlo

Vyhodnocení otázky č. 3: ***V silničním provozu smějí jezdit cyklisté samostatně bez dozoru:***

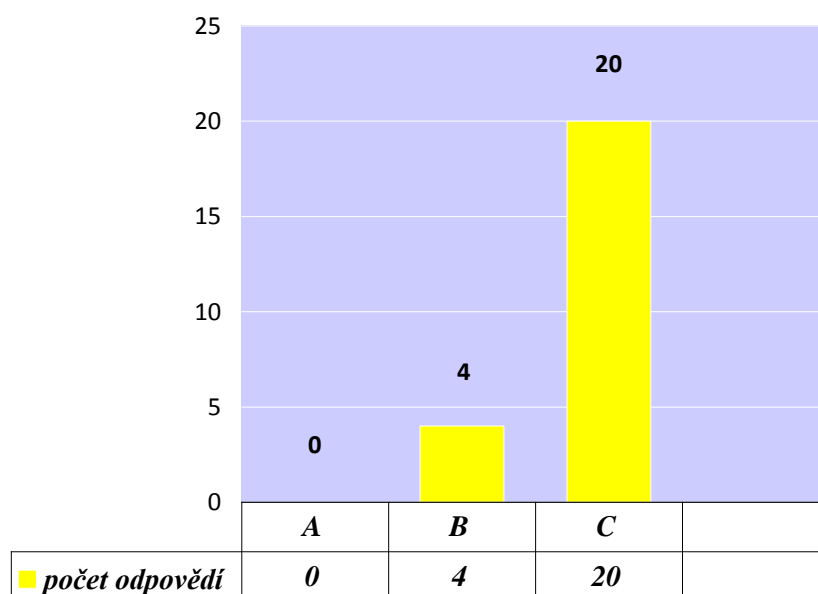
Odpověď: a) od osmi let
 b) od deseti let – označilo 6 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) až od dvanácti let – označilo 18 respondentů

Vyhodnocení otázky č. 4: ***Tam kde není chodník ani krajnice se chodí:***

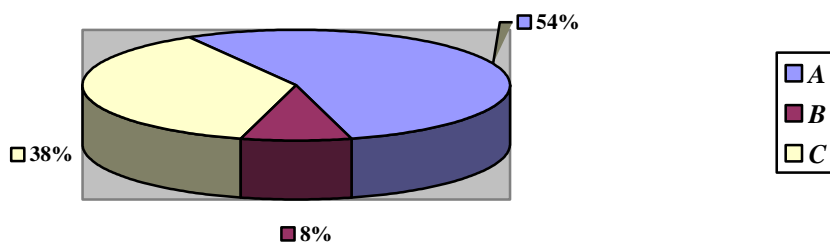
Odpověď: a) při levém nebo pravém okraji vozovky – označili 3 respondenti
 b) při levém okraji vozovky – označilo 15 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) při pravém okraji vozovky – označilo 6 respondentů

Vyhodnocení otázky č. 5: **Při chůzi po silnici smějí jít vedle sebe:**

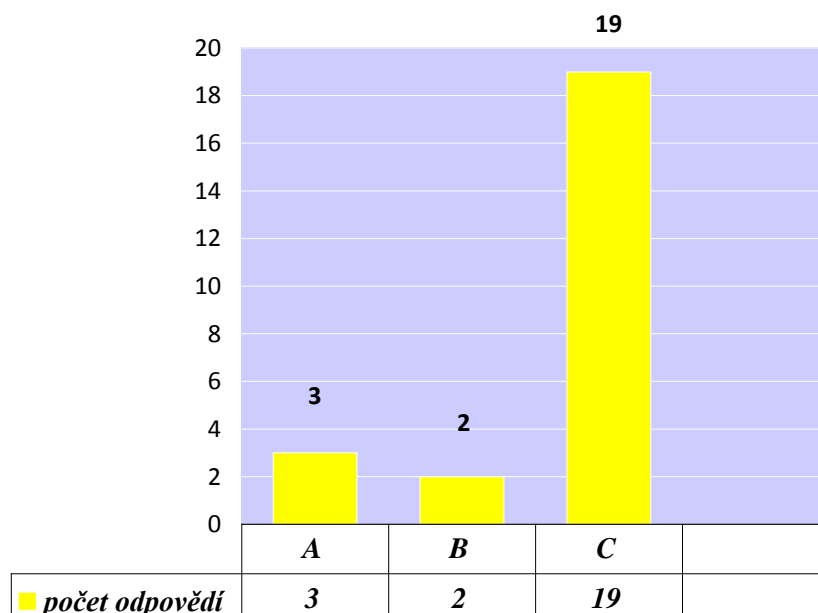
- Odpověď: a) čtyři i více chodců
 b) nejvýše tři chodci – označilo 4 respondentů
 c) nejvýše dva chodci – označilo 20 respondentů – **tato odpověď je správná**

Vyhodnocení otázky č. 6: **Před vstupem do vozovky:**

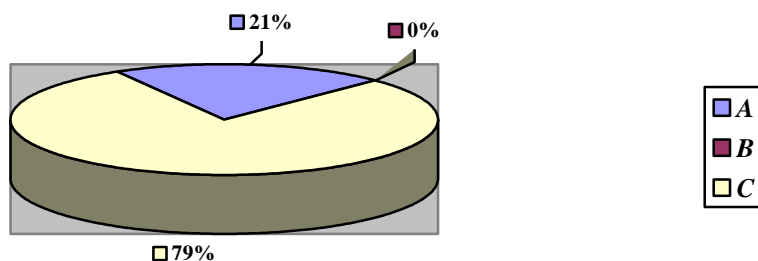
- Odpověď: a) se chodec musí přesvědčit, zda je to bezpečné – označilo 13 respondentů
 – **tato odpověď je správná**
 b) musí chodec vždy dát znamení paží o tom, že chce přecházet – označili 2 respondenti
 c) se chodec musí vždy zastavit – označilo 9 respondentů

Vyhodnocení otázky č. 7: Vozovku přecházíme:

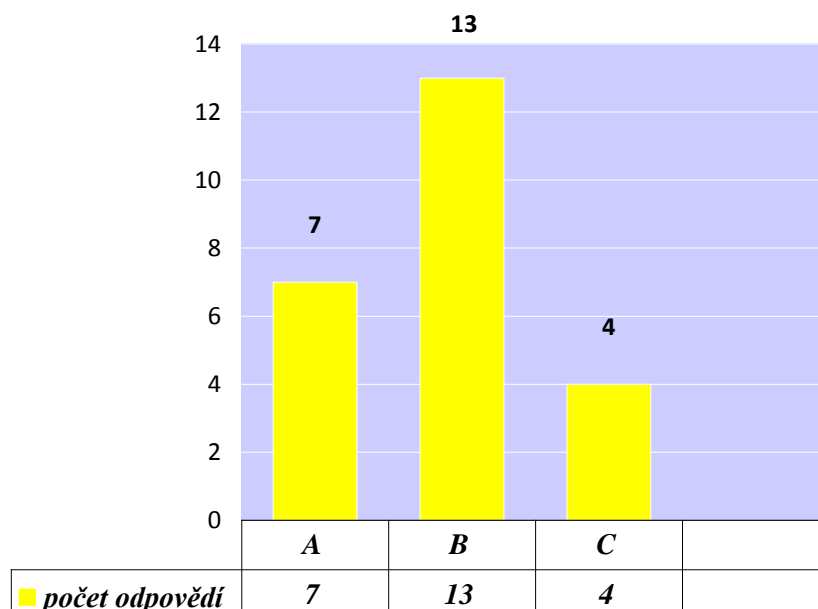
Odpověď: a) libovolným způsobem – označili 3 respondenti
 b) šikmo, co nejrychleji – označili 2 respondenti
 c) kolmo ke směru provozu – označilo 19 respondentů – **tato odpověď je správná**

Vyhodnocení otázky č. 8: Přijíždí-li vozidlo s právem přednosti jízdy (např. sanitka, hasičské auto či auto policie a dává zvláštní světelné a popř. zvukové znamení) musí chodci při přecházení:

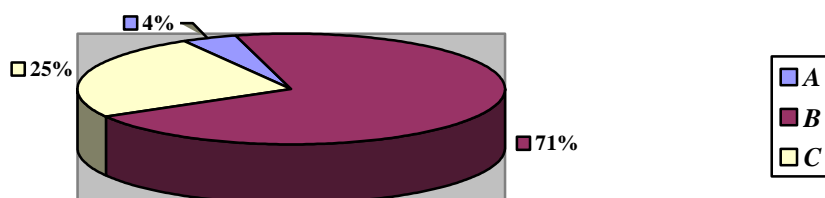
Odpověď: a) zůstat okamžitě stát – označilo 5 respondentů
 b) dbát zvýšené opatrnosti
 c) co nejrychleji opustit vozovku – označilo 19 respondentů – **tato odpověď je správná**

Vyhodnocení otázky č. 9: **S kolečkovými bruslemi po chodníku:**

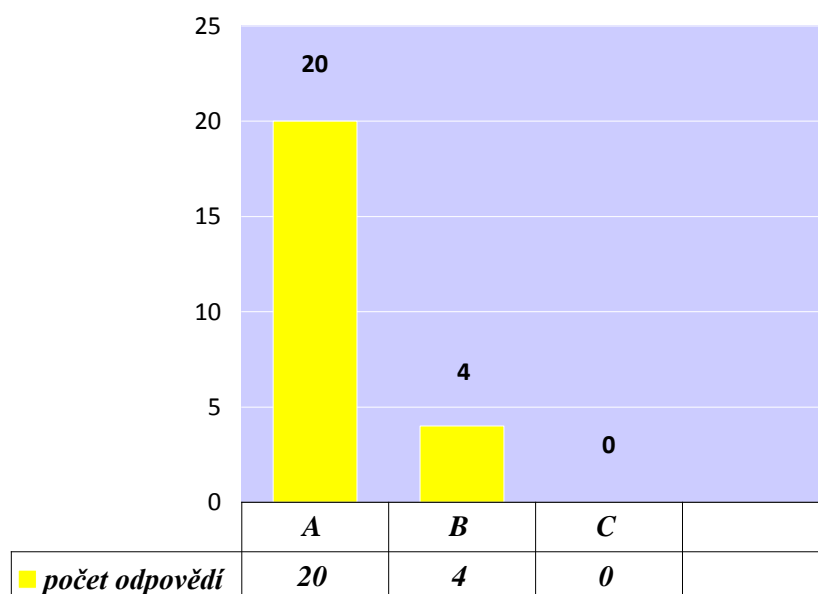
- Odpověď: a) se nesmí jezdit – označilo 7 respondentů
 b) se smí jezdit, ale nesmí se ohrozit chodci – označilo 13 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) se smí jet jen rychlostí chůze – označili 4 respondenti

Vyhodnocení otázky č. 10: **Cyklista ve věku 15 – 18 let:**

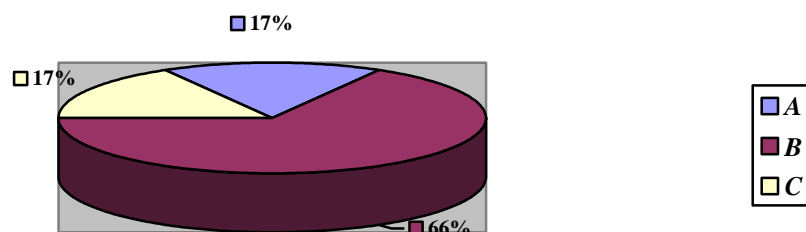
- Odpověď: a) musí mít na hlavě nasazenou a řádně připevněnou ochranou přilbu pouze při jízdě na silnici – označil 1 respondent
 b) musí mít vždy i při jízdě v terénu řádně nasazenou a připevněnou přilbu – označilo 17 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) nemusí nosit přilbu – označilo 6 respondentů

Vyhodnocení otázky č. 11: V provozu se na jízdním kole jezdí:

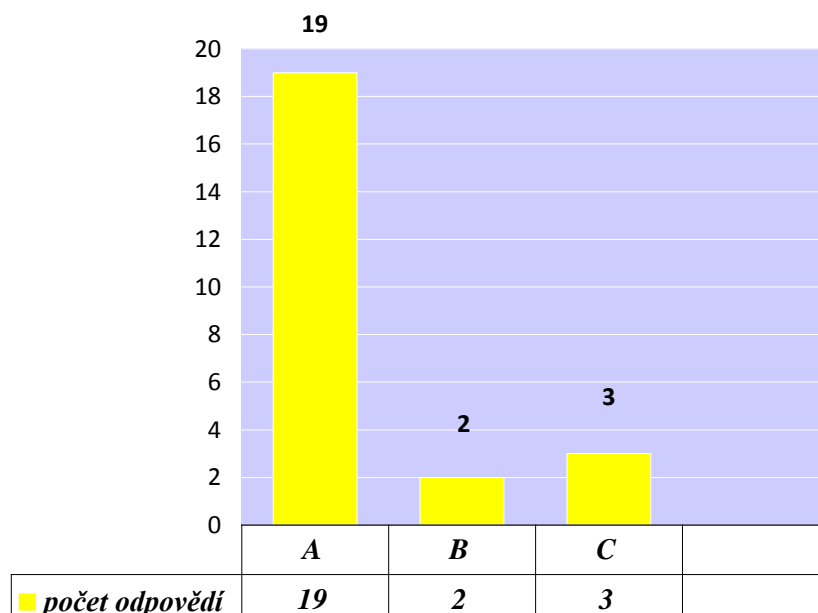
- Odpověď: a) při pravém okraji vozovky – označilo 20 respondentů – **tato odpověď je správná**
 b) při levém okraji vozovky – označili 4 respondenti
 c) co nejbliže ke středu vozovky

Vyhodnocení otázky č. 12: Znamení o změně směru jízdy dává cyklista:

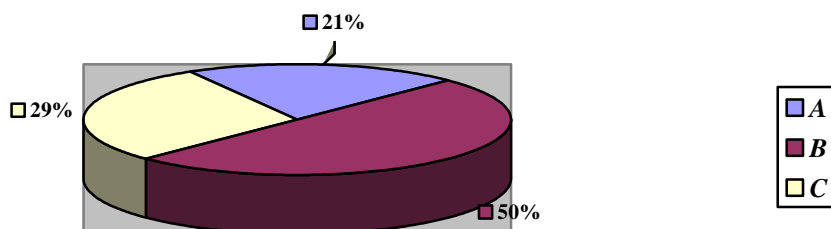
- Odpověď: a) máváním paží – označili 4 respondenti
 b) upažením – označilo 16 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) vztyčením paže – označili 4 respondenti

Vyhodnocení otázky č. 13: **Při vjíždění z místa ležícího mimo pozemní komunikaci, musí dát cyklista přednost v jízdě:**

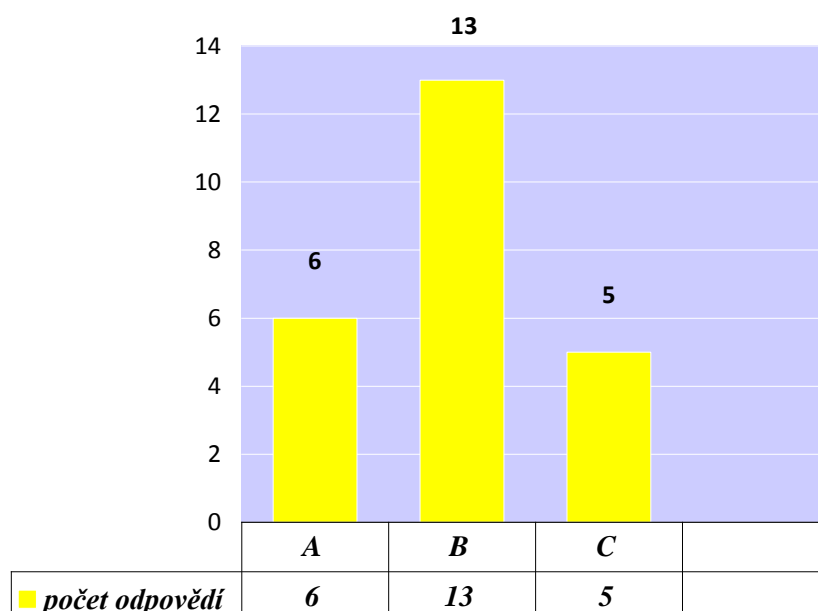
- Odpověď: a) všem vozidlům jedoucím po silnici – označilo 19 respondentů – **tato odpověď je správná**
 b) pouze vozidlům přijíždějícím zprava – označili 2 respondenti
 c) pouze všem motorovým vozidlům – označili 3 respondenti

Vyhodnocení otázky č. 14: **Při jízdě křižovatkou na příkaz dopravní značky“Stůj, dej přednost v jízdě“!, musí cyklista zastavit:**

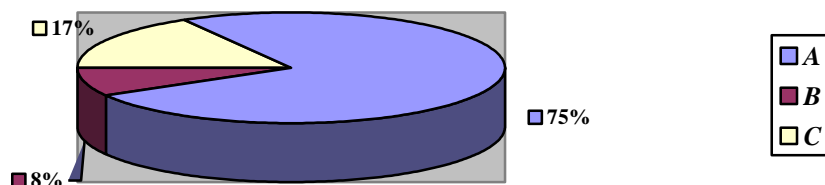
- Odpověď: a) vedle dopravní značky – označilo 5 respondentů
 b) na takovém místě, odkud má do křižovatky náležitý rozhled – označilo 12 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) těsně před křižovatkou – označilo 7 respondentů

Vyhodnocení otázky č. 15: **Při odbočování cyklista:**

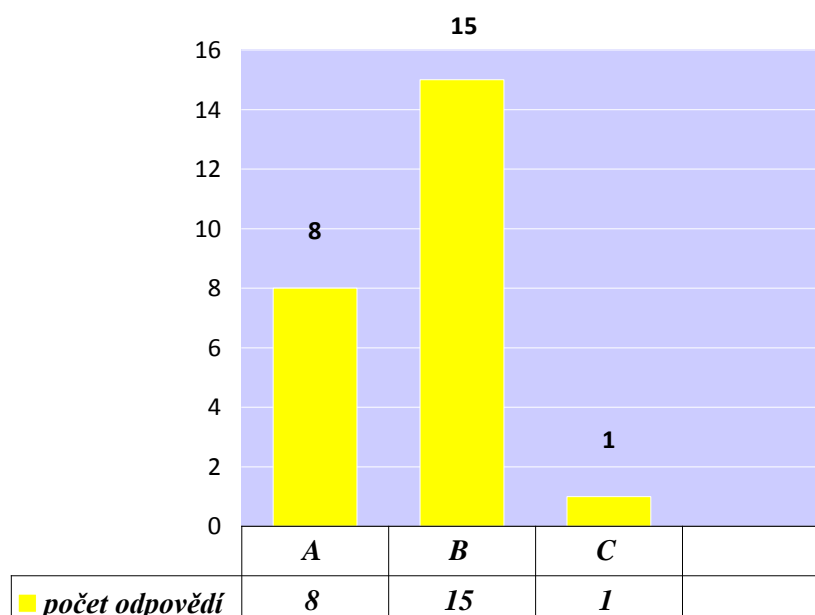
- Odpověď: a) nesmí překážet chodcům – označilo 6 respondentů
 b) nesmí mimo jiné ohrozit chodce přecházející pozemní komunikaci, na kterou odbočuje – označilo 13 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) má přednost před přecházejícími chodci, pokud je na sebe upozorní zvonkem – označilo 5 respondentů

Vyhodnocení otázky č. 16: **Cyklista před přechodem pro chodce je povinen:**

- Odpověď: a) umožnit chodci, který je na přechodu nebo je zřejmě hodlá použít, nerušené a bezpečné přejetí vozovky – označilo 18 respondentů – **tato odpověď je správná**
 b) vždy zastavit u každého přechodu označeného svislou dopravní značkou – označili 2 respondenti
 c) použít zvukového výstražného znamení, aby mu chodci uvolnili cestu – označili 4 respondenti

Vyhodnocení otázky č. 17: **Cyklista je při jízdě mimo jiné povinen:**

- Odpověď: a) stále držet řídítka oběma rukama – označilo 8 respondentů
 b) věnovat se plně řízení a sledovat situaci v provozu na pozemní komunikaci – označilo 15 respondentů – **tato odpověď je správná**
 c) dbát na svou bezpečnost tím, že často zvoní – označil 1 respondent

Závěr šetření testů znalostí pro žáky základních škol

Uvedeným testem znalostí jsem oslovila žáky navštěvující 1. stupeň základních škol. Zejména mě zajímalo, jaké znalosti budou mít v dodržování pravidel v silničním provozu. V rámci odpovědí mě překvapilo, že někteří z dotazovaných (29 %) neví, do kterého věku je povinností nosit při jízdě na kole ochranou přilbu. Také mě překvapilo, že mnozí mladí respondenti (50%) nevědí, v kterém místě zastavit na křižovatce kde je umístěna dopravní značka „Stůj, dej přednost v jízdě!“. Mladí respondenti by měli tyto pravidla znát, neboť je to i náplní dopravní výchovy vyučované na základní škole.

Jsem celkem nemile překvapena výsledky testů znalostí. V práci se většinu pracovní doby věnuji prevenci a besedám s žáky základních škol o dopravě a pravidlech silničního provozu. Snad jsem jen doufala, že tyto testy znalostí dopadnou nad míru

dobře. Zřejmě mé návštěvy a besedy s žáky byly nedostatečné. Nejspíš chybí v mých besedách málo praxe. Tak jak v prvním dotazníku již bylo zmíněno i rodiče si myslí, že ve výuce dopravní výchovy na základních školách chybí již zmiňovaná praxe a modelové situace.

Závěr

V závěru bakalářské práce na téma „Dopravní výchova na ZŠ a bezpečnost dětí“ bych chtěla shrnout dosažené poznatky k tématu. Problematika dopravní výchovy a bezpečnosti dětí v dopravě je velmi rozsáhlé téma, a proto nebylo možné zaměřit se na všechny otázky, které s tímto tématem souvisí. Vymezila jsem alespoň nejzákladnější pojmy, jež se vztahují k tématu. Vycházelo jsem při tom z dostupných materiálu uvedených v seznamu literatury a z vlastní praxe.

Považovala jsem za nezbytně nutné věnovat se bezpečnosti. Evropská unie upřednostňuje ve svém programu bezpečnost v silničním provozu a také Česká republika se o dosažení cílů programu snaží. Jako například snížení nehodovosti všech účastníků silniční doprava, chodců, cyklistů a řidičů automobilů a motocyklů.

V bakalářské práci jsem se snažila přiblížit především bezpečnost dětí v provozu. Děti jsou jako účastníci silničního provozu nejohroženější skupinou. Vzhledem k jejich zkušenostem i tělesné stavbě těla. Jsou křehké a dopravní nehody s dětmi, jako účastníky těchto nehod, jsou především pro blízké hodně zdrcující a bolestivé.

K bezpečnosti patří také výchova dítěte k dodržování a upevňování pravidel. V teoretické části bakalářské práce jsem popsala, jak vypadá dopravní výchova na základní škole v 1. stupni. Každý předmět svým okruhem zasahuje do dopravní výchovy.

I dopravní výchova v rodině má své místo. Dítě si upevňuje své návyky a návyky svých rodičů opakuje. Proto by rodiče měli dodržovat pravidla silničního provozu. A to nejen před svými dětmi, ale obecně i v rámci svého vlastního bezpečí na silnici.

V praktické části bakalářské práce jsem se v dotazníku pro rodiče snažila tuto problematiku odhalit a nastínit skutečnost. Bohužel se mě nepodařilo vymámit s rodiči pravdivé odpovědi. V otázce, zda dodržují pravidla silničního provozu, téměř všichni odpověděli kladně. Odpovědi na otázku jsou pro mne zcela zkreslené. S vlastní praxe u dopravního inspektorátu vím, že dopravních přestupků stále přibývá. Jsou to dopravní

přestupky nepoužívání bezpečnostních pásů a zadržných systémů, používání hovorového zařízení během řízení motorového vozidla a také nedodržení dopravního značení „Stůj, dej přednost v jízdě!“. Všechny tyto přestupky mají svůj podíl na dopravních nehodách, při kterých umírají většinou nevinní lidé.

Překvapením byl i test znalosti určen pro žáky 1. stupně. Také nedopadl dle mých představ. Znalosti, které by měli mít, byly rozpracovány v testu. Výsledky testů byly nepříznivé a zdrcující. Děti nemají takové znalosti pravidel silničního provozu, které musí mít např. mladý cyklista.

V každém případě je dopravní výchova a bezpečnost dětí vážným problémem. Je třeba věnovat pozornost zejména přípravě a následně i praxi a dodržování, aby se do budoucna ochránila celá společnost a silniční provoz se vyvíjel jen a pouze k bezpečnosti.

Resumé

Bakalářskou práci na téma Dopravní výchova na základních školách a bezpečnost dětí jsem rozdělila na dvě části. Jedná se o část teoretickou, která je rozpracována do tří kapitol, a část praktickou, která je zahrnuta také ve třech posledních kapitolách.

V první kapitole jsem se zaměřila na bezpečnost v silniční dopravě a vymezila jsem základní pojmy, jež se k problematice vztahují. Zmínila jsem obecné informace spojené s bezpečností v dopravě a také bezpečností dětí v dopravě.

Druhá kapitola je věnovaná dětem v dopravě. Je rozčleněná do několika podkapitol. Věnovala jsem se dítěti jako chodci, cyklistovi a spolujezdci v autě a také chybám, které děti jako chodci či cyklisté dělají. Dále jsem rozpracovala otázky související jako nehodovost dětí a navazující na tento problém je dopravní výchova ve škole a v rodině.

Třetí kapitola je zaměřena na rámcový vzdělávací program a obecnou školu. V této kapitole je celkem podrobně rozpracován plán vzdělávacího programu a každý předmět, ve kterém se odráží dopravní výchova.

Praktická část je rozdělena na dvě části, jedná se o dotazníkové šetření určené pro rodiče a test znalostí určený pro žáky 1. stupně základních škol. Toto šetření bylo směřováno k zjištění informací ohledně bezpečnosti v dopravě, dodržování pravidel v silniční dopravě a znalostí žáků o pravidlech silničního provozu.

Anotace

V bakalářské práci na téma „Dopravní výchova na ZŠ a bezpečnost dětí“ jsem definovala základní pojmy týkající se bezpečnosti dětí v dopravě a dopravní výchovy s rámcovým vzdělávacím programem. Podrobněji jsem popsala výuku dopravní výchovy na 1. stupni základních škol. Poslední kapitolou je praktická část práce. Jejím obsahem je dotazníkové šetření mezi rodiči a jejich názor na bezpečnost svou i svých dětí v silničním provozu. Také test znalostí pro žáky 1. stupně základních škol a jeho samotné vyhodnocení.

Klíčová slova

Bezpečnost dětí, děti v dopravě, nehody dětí, dopravní výchova, dopravní výchova ve škole, dopravní výchova v rodině, rámcový vzdělávací program.

Annotation

Basic concepts respecting children safety in traffic as well as traffic education with general educational programme are defined in my bachelor work themed „Traffic education at elementary schools and children safety“.

I described traffic education at first stage of elementary schools in more details. The last chapter of the work is its practical part. The substance of the chapter is a questionnaire survey among parents and their opinion on safety of their children in street traffic.

Keywords

Childrens' safety, children in traffic, childrens' crash, traffic education, traffic education in school, traffic education in family, general educational plan.

Seznam použité literatury

ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Nakladatelství Doplněk, 2000.

STOJAN, Mojmir a kol. *Dopravní výchova pro učitele 1. stupně ZŠ*. Brno: Katedra didaktických technologií PdF MU, 2006.

VOTRUBA, Josef. *Dopravní výchova: pro 2. a 3. ročník základní školy I. díl Chodec*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. ISBN 80-7168-246-2

VOTRUBA, Josef. *Dopravní výchova: pro 4. a 5. ročník základní školy II. díl Cyklista*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. ISBN 80-7168-247-0

VOTRUBA, Josef. *Dopravní výchova v rodině*. Praha: Nakladatelství Fortuna, BESIP, 2001. ISBN 80-7168-790-1

VOTRUBA, Josef. *Policie a dopravní výchova dětí*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 1994. ISBN 80-7168-232-2

Bezpečnost silničního provozu – http://neuropatologie/health-eu/myenvironment/road_safety/index_cs.htm

Nadace Partnerství – www.nadacepartnerství.cz/docs/doprava/prirucka-web.pdf

Besip – www.uamk-cr.cz/upload/besip/2006/prednaska.pdf

Přílohy

Příloha č. 1

ZVLÁDNEŠ PROVOZ?

pro žáky a žákyně základních škol

- 1. Víš, jak se máš chovat v silničním provozu?**
 - a) ano
 - b) ne
 - c) nevím

- 2. Účastníkem provozu na pozemních komunikacích je**
 - a) každý, kdo se pohybuje po silnici nebo chodníku
 - b) pouze ten, kdo řídí automobil
 - c) pouze ten kdo řídí nějaké vozidlo

- 3. V silničním provozu smějí jezdit cyklisté samostatně bez dozoru**
 - a) od osmi let
 - b) od deseti let
 - c) až od dvanácti let

- 4. Tam, kde není chodníku ani krajnice se chodí**
 - a) při levém nebo pravém okraji vozovky
 - b) při levém okraji vozovky
 - c) při pravém okraji vozovky

- 5. Při chůzi po silnici smějí jít vedle sebe**
 - a) čtyři i více chodců
 - b) nejvýše tři chodci
 - c) nejvýše dva chodci

- 6. Před vstupem do vozovky**
 - a) se chodec musí přesvědčit, zda je to bezpečné
 - b) musí chodec vždy dát znamení paží o tom, že chce přecházet
 - c) se chodec musí vždy zastavit

- 7. Vozovku přecházíme**
 - a) libovolným způsobem
 - b) šikmo, co nejrychleji
 - c) kolmo ke směru provozu

8. Přijíždí-li vozidlo s právem přednosti jízdy (např. Sanitka, hasičské auto či auto policie a dává zvláštní světelné a popř. zvukové znamení) musí chodci při přecházení

- a) zůstat okamžitě stát
- b) dbát zvýšené opatrnosti
- c) co nejrychleji opustit vozovku

9. Po chodníku na kolečkových bruslích

- a) nesmí jezdit
- b) smí jezdit, ale nesmí se ohrozit chodci
- c) smí jet jen rychlostí chůze

10. Cyklista ve věku 15 - 18 let

- a) musí mít na hlavě nasazenou a řádně připevněnou ochranou přilbu pouze při jízdě na silnici
- b) musí mít vždy i při jízdě v terénu řádně nasazenou a připevněnou přilbu na hlavě
- c) nemusí nosit přilbu

11. V provozu se na jízdním kole jezdí

- a) při pravém okraji vozovky
- b) při levém okraji vozovky
- c) co nejbliže ke středu vozovky

12. Znamení o změně směru jízdy dává cyklista

- a) máváním paží
- b) upažením
- c) vztyčením paže

13. Při vjíždění z místa ležícího mimo pozemní komunikaci na komunikaci, musí dát cyklista přednost v jízdě

- a) všem vozidlům jedoucím po silnici
- b) pouze vozidlům přijíždějícím zprava
- c) pouze všem motorovým vozidlům

14. Při jízdě křižovatkou na příkaz dopravní značky „Stůj, dej přednost v jízdě!“ musí cyklista zastavit

- a) vedle dopravní značky
- b) na takovém místě, odkud má do křižovatky náležitý rozhled
- c) těsně před křižovatkou

15. Při odbočování cyklista

- a) nesmí překážet chodcům
- b) nesmí mimo jiné ohrozit chodce přecházející pozemní komunikaci, na kterou odbočuje
- c) má přednost před přecházejícími chodci, pokud je na sebe upozorní zvonkem

16. Cyklista před přechodem pro chodce je povinen

- a) umožnit chodci, který je na přechodu nebo je zřejmě hodlá použít, nerušené a bezpečné přejetí vozovky
- b) vždy zastavit u každého přechodu označeného svislou dopravní značkou
- c) použít zvukového výstražného znamení, aby mu chodci uvolnili cestu

17. Cyklista je při jízdě mimo jiné povinen

- a) stále držet řídítka oběma rukama
- b) věnovat se plně řízení a sledovat situaci v provozu na pozemní komunikaci
- c) dbát na svou bezpečnost tím, že často zvoní

Příloha č. 2

D O T A Z N Í K

pro rodiče dětí školou povinných

1. Dbáte na svou bezpečnost v silničním provozu?

- a) ano
- b) ne
- c) občas ano
- d) občas ne

2. Dbáte na bezpečnost svých dětí v silničním provozu?

- a) ano
- b) ne
- c) občas ano
- d) občas ne

3. Vysvětlili jste svým dětem, jakým způsobem bezpečně přecházet přes silnici?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

4. Používáte bezpečnostní pásy při jízdě v autě?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

5. Používáte zádržné systémy pro své děti při jízdě v autě?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

6. Používáte bezpečnostní pásy i při jízdě v autě, byť na malou vzdálenost?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

7. Používáte zádržné systémy pro své děti i při jízdě v autě, byť na malou vzdálenost?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

8. Dodržujete dopravní předpisy?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

9. Dodržujete dopravní předpisy i při jízdě s vašimi dětmi v autě?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

10. Považujete stávající bezpečnostní prvky ve vašem vozidle za dostačující?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

11. Byli bezpečnostní prvky jedním z kritérií, které jste zvažovali při koupi vozu?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

12. Považujete stávající rozsah dopravní výchovy vyučovaný na základních školách za dostačující?

- a) ano
- b) ne
- c) spíše ano
- d) spíše ne

13. Pokud vidíte nějaké možnosti k zlepšení této výuky, prosím, uveďte konkrétní příklad:

.....
.....
.....